

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST ZIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLII • CIJENA: 2 €

ZVUK U LITURGIJI

od 22. lipnja do 19. srpnja 2025.

Nep. autor,
Sveti Ivan Zlatousti (mozaik), X. st.

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

živo vrelo

God. XLII. (2025.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Zvuk u liturgiji 1

NAŠA TEMA: ZVUK U LITURGIJI

Ivica Raguž: O teologiji glasa 2

Josip Gregur: Oduševljena zvučnost liturgije 9

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja: N. Vranješ, I. Bodrožić,
D. Pezer, D. Runje, J. Bošnjaković, D. Patafta

Dvanaesta nedjelja kroz godinu 16

Rođenje Ivana Krstitelja 20

Presveto Srce Isusovo 24

Sv. Petar i Pavao 28

Četrnaesta nedjelja kroz godinu 32

Petnaesta nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Ivan Andrić: Tražite, ubogi, Gospodina 40

Zvuk u liturgiji

U prostoru Božje prisutnosti, gdje granice prolaznog iščezavaju pred tajnom vječnog, zvuk poprima poseban smisao. On nije samo običan ton kojim se prenosi riječ, već otvara prostor u kojemu se susreću nebesko i zemaljsko, božansko i ljudsko. To je trenutak koji u sebi nosi i snagu i nježnost, povezujući srca i prostor, u kojem se čovjek s pouzdanjem okreće Bogu. Zvukom u prostoru riječ dobiva svoju punu snagu. Postaje svjetlo koje progovara iz vječnosti i dodiruje ljudsku dušu. Riječ tada prestaje biti tek izgovorena – ona postaje živa, dah što oživljuje, znak dubokog susreta s Božjom prisutnošću koja ispunjava i nadahnjuje svako biće. Čitanje postaje poziv koji otvara putove milosti, molitva nježni šapat predanja, a pjesma krila koja uzdižu duh prema nebeskim visinama.

Zvuk se tako pretvara u prozor kroz koji neizrecivo dobiva oblik, a nevidljivo postaje vidljivo, ne kao ukras ili obična izvedba, nego kao dio svetog otajstva koje nas uranja u dubinu susreta s Božjom ljubavlju. Svaki ton nosi težinu trenutka, a svaka riječ svjetlost koja prožima zajednicu i nježno je ispunja. Posebna pažnja pripada zvuku u liturgijskome slavlju. On mora biti jasan i snažan, a istovremeno blag, poštujući tišinu koja ga okružuje. Svaki glas, bilo svećenika, đakona, čitača ili pjevača, oblikuje prostor molitve, dok tehnička podrška ostaje diskretna i nenametljiva, dopuštajući svakom tonu da slobodno diše i blago pronosi svoju poruku.

Kroz jednostavnu plemenitost zvuka, liturgija postaje prostor u kojem otajstvo vječnosti progovara u sadašnjem trenutku, gdje se Božja ljubav ostvaruje u zajedničkoj molitvi i slavlju. Tako aktivno udioništvo vjernika nije tek izvanjski znak, nego duboki zvuk zajedništva, neprekidni ritam koji održava puls vjere u srcima okupljenih. U njima se očituje duhovna povezanost koja spaja svaki glas s božanskim izvorom života. Taj živi zvuk postaje srce slavlja, mjesto gdje se ljudsko i božansko susreću u živom dijalogu, gdje svaka riječ odzvanja kao molitva, a svaki odgovor prožima bezvremenost. U tom zvučnom susretu, Božja prisutnost ne ostaje apstraktna ili udaljena, već postaje opipljiva i živa – duh koji prožima i oblikuje zajednicu, rasplamsava vjeru i utvrđuje nadu.

Urednik

O teologiji glasa

IVICA RAGUŽ

*[...] bježimo od buke ljudi
u tu svetu buku u prirodi i
ona nas odmara. A razlog
je tomu što svi ti zvukovi,
svi ti glasovi, tako mili i
ugodni, dolaze iz Glasa,
iz Riječi koja je od vijeka
kod Boga, i koja je iz
ljubavi prema nama uzela
ljudski glas, zazvučala
ljudski u Isusu Kristu!*

»Glas dragoga moga! Evo ga, dolazi, prelijeće brda, preskakuje brježuljke.« (Pj 2,8) Kakav li je samo glas imao Isus Krist! Kako divan, kako poseban, kako privlačan! On je Riječ, a ako je Riječ, tada je i Glas, božanski Glas, od kojega dolaze svi glasovi i zvukovi ovoga svijeta. Zaista je čudesno da su zvukovi svih stvorenja tako mili i da nam ne smetaju. Zvukovi rijeka, vodopada, šuma, cvrkut ptica, revanje magarca, mijaukanje mačke i lavež pasa, rzanje konja, njuškanje ježa ne samo da ne smetaju, nego kao da nas odmaraju. Štoviše, bježimo od buke ljudi u tu svetu buku u prirodi i ona nas odmara. A razlog je tomu što svi ti zvukovi, svi ti glasovi, tako mili i ugodni, dolaze iz Glasa, iz Riječi koja je od vijeka kod Boga, i koja je iz ljubavi prema nama uzela ljudski glas, zazvučala ljudski u Isusu Kristu! Zato cijeli svemir, sva stvorenja zvuče, imaju zvuk Zvuka, glas Glasa, tako da ne samo rijeke »plješću rukama« i »brda se raduju«, nego to čine sva stvorenja (Ps 96,8). Već se za Pitagoru, toga nježnog antičkog filozofa, tvrdilo da je mogao čuti zvukove cijeloga svemira, da je mogao čuti glas svih stvorenja. Ako to vrijedi za Pitagoru, to daleko više vrijedi za kršćanina, koji se u vjeri i ljubavi može združiti sa samim božanskim Glasom te u tom Glasu čuti glasove svih stvorenja, odnosno dotaknuti te iste glasove, da se i oni sami združe s božanskim Glasom, da njihov glas zazvuči božanskim Glasom, Isusom Kristom: »Sva djela Gospodnja, blagoslivljajte Gospoda!« No, i dalje se pitamo kako je zvučao utjelovljeni Glas. Ili, još bolje, kakav bi trebao biti istinski glas svakoga kršćanina, kako bi on trebao zvučati da to bude u svih kršćana *isto*, božanski *isto*, unatoč razlikama. Odgovor na ta dva pitanja daje nam Pismo i kršćanska Tradicija, kroz koju se provlače sljedeće riječi, 'glasovi', koji opisuju istinski glas kršćanina, a time i božanskoga Glasa:

Suavis

1. Teško je prevesti latinsku riječ *suavis* koja se pojavljuje kao najbolji opis kršćanskoga glasa u mnogobrojnim crkvenim spisima. Nalazimo tu riječ u *Pjesmi nad pjesmama*, u latinskom prijevodu: »Jer glas je tvoj ugodan. – *Vox enim tua dulcis.*« (Pj 2,14) Negdje se spominje *suavis*, negdje *dulcis*, ali uglavnom prevladava *suavis*. *Suavis* bismo mogli prevesti s ljupkošću. Dakle, kršćanski je glas ljupki glas, zvuči ljupko, mило, nježno. Zašto? Zato što je to glas ljubavi! Kršćanski glas je zaljubljenosti Zaručnice koja odgovara na zaljubljeni Glas, Glas Zaručnika, Isusa Krista. Budući da je u Isusu Kristu odjeknuo božanski Glas, odnosno u njemu smo saznali da je od vječnosti božanski Glas zapravo Glas koji je Ljubav, ničiji glas ne bi smio zvučati tako *suavis*, tako ljupko kao kršćanski glas, bilo muški, bilo ženski. Čim se čovjek udalji od Boga, od Glasa, njegov glas i njegovi zvukovi postaju ne-ljupki, bilo da govori, bilo da pjeva. Budući da je glas postao sebičan glas, okrenut od Boga prema sebi, izgubio je zaljubljenost, a time i ljupkost. Ljupki pak glas – koji odjekuje svim stvorenjima, ali se u čovjeka zbog grijeha lako poružnjuje – jest glas ljubavne žudnje za Glasom. U tom glasu uvijek, pa i onda kada izgovara obične riječi u svakodnevici, odjekuje žudnja za Glasom, za nebeskim životom. Taj glas nije slatkasti glas, jer slatkasti glasovi nisu glasovi zaljubljeni u Glas, nego zaljubljeni u sebe. To naš narod naziva 'prenemaganjem'. Slatkastim glasovima nedostaje posvećenost

Rudolf Yelin,
Isusov govor na gori, 1926.

Čim se čovjek udalji od Boga, od Glasa, njegov glas i njegovi zvukovi postaju ne-ljupki, bilo da govori, bilo da pjeva.

Nep. autor, *Zaručnik i zaručnica*, iluminacija Pjesme nad pjesmama u: Bible moralisée (76 E7, f. 122r), 1371.–1372.

*U tom glasu uvijek,
pa i onda kada
izgovara obične riječi u
svakodnevici, odjekuje
žudnja za Glasom, za
nebeskim životom. Taj
glas nije slatkasti glas,
jer slatkasti glasovi
nisu glasovi zaljubljeni
u Glas, nego zaljubljeni
u sebe. To naš narod
naziva 'prenemaganjem'.*

*Slatkastim glasovima
nedostaje posvećenost
Glasu, Riječi. Slatkasti
glasovi ne žele da u
njihovim glasovima
odjekuje Glas Dragoga.*

*Da, slatkasti glasovi
nisu glasovi koji
radosno slušaju glas
Zaručnika (Iv 3,29) ...*

Glasu, Riječi. Slatkasti glasovi ne žele da u njihovim glasovima odjekuje Glas Dragoga. Da, slatkasti glasovi nisu glasovi koji radošno slušaju glas Zaručnika (*Iv* 3,29), ne osjećamo u tim glasovima eros, zaljubljenost u Zaručnika. Isti je slučaj s grubim, hladnjakvim glasovima, s napadačkim i žestokim glasovima koji nas možda mogu nakratko privući, jer zrače sigurnošću, moću. Ali, i oni su također nepodnošljivi nakon određenoga vremena, jer su i to nezaljubljeni glasovi, nepodnošljivi za njegovanje odnosa, za ljubav. Takvi glasovi, ili pak glazbala koja puštaju takve zvukove u

liturgiji, bilo slatkaste, bilo grube, agresivne zvukove, ugrožavaju cijelu liturgiju, njezinu ljupkost.

2. Dakle, kršćanski je glas *suavis*, ljupki glas, jer je to glas zaljubljen u Isusa Krista. Iz toga slijedi da je to glas koji uvijek pretpostavlja Glas Isusa Krista svojem glasu, svoj glas stavlja po strani. To je glas kod kojega se osjeti da ne traži užitak u sebi, nego u Kristu, a time i u bližnjem. Ovako Aelred iz Rievaulxa opisuje taj glas: »Jer zvuk se ne smije pretpostaviti smislu; ali zvuk zajedno sa smislom često valja prihvatiti kao poticaj za dublji osjećaj. Stoga zvuk mora biti takav – tako umjeren i ozbiljan – da ne zarobi čitav duh svojom ugodnošću, nego da veći dio prepusti smislu.« Aelred ovdje misli na pjevani glas, ali se te misli mogu primijeniti na svaki glas. Upravo zaljubljeni, ljupki glas ne želi zarobiti bližnjega sobom. On privlači sebi, ali 'veći dio' njega donosi nešto što je onkraj njega, a to je Glas Isusa, odnosno posvećenost glasu bližnjega. Zato je taj glas uvijek i 'razuman glas', glas kroz kojega odjekuje božanski Razum. Volimo takve ljupke glasove, osjećamo da iz njih zvuči nešto više od njih samih, da iz njih zvuči božanski Glas, Razum, da su to ljupki glasovi baš zato što su zaljubljeni glasovi i u Krista, i u bližnjega. Sve to potvrđuje i dekretal *Docta sanctorum* iz 13. st., koji ovdje primjenjujemo ne samo na pjevani, nego i na svaki glas: »Učiteljska vlast svetih otaca odredila je da u službama božanske hvale, koje se prinose kao čin obvezne službe, svatko duhom treba biti budan, da riječ ne zapinje te da umjerena ozbiljnost onih koji pjevaju slavi Boga blagom modulacijom. 'Na njihovim je usnama odjekivao ljupki zvuk (*dulcis resonabat sonus*).' I zaista, kada Boga primaju srcem, ljupki zvuk (*dulcis sonus*) odjekuje na usnama onih koji pjevaju. I dok izgovaraju riječi pjesmama, rasplamsavaju pobožnost.«

Gravis – humilis

3. Već smo rekli da ljupki glas nije ni slatkast ni grub glas. Ali, on u sebi ima *gravitas*, koji bismo mogli prevesti s ozbiljnošću. Ozbiljan je kršćanski glas u svojoj ljupkosti, ima 'težinu' (*gravis*). Zašto? Opet zbog zaljubljenosti u Glas, u Isusa Krista. Glas je ozbiljan, ima težinu, jer kroz njega odjekuje nešto nesvakidašnje, nešto što čovjekovu životu daje ozbiljnost, smisao, a to je božanski Glas, Istina, Dobrota. Ozbiljan je to također glas, jer u njemu odjekuje skrušenost srca zbog vlastite grješnosti, grješnosti koja priječi da glasom odjekuje Glas Dragoga. Zato istinski glas kršćanina uvijek ima tu plačljivu dimenziju, dakako opet ne slatko plačljivu dimenziju, koja opet nije ništa drugo nego izričaj vlastite samodopadnosti. Glas istinskoga kršćanina ozbiljan je u svojoj skrušenosti i zbog činjenice što je to glas supatnje, glas koji se zna ponizno uživjeti u glas bližnjega, osjetiti njegovu tugu, njegovu bol. Isto tako, glas je ozbiljan jer u njemu uvijek odjekuje i strah Božji. Vjernik ljubi Boga jer ga se boji: naime, strah je izričaj priznanja

Glas istinskoga kršćanina ozbiljan je u svojoj skrušenosti i zbog činjenice što je to glas supatnje, glas koji se zna ponizno uživjeti u glas bližnjega, osjetiti njegovu tugu, njegovu bol. Isto tako, glas je ozbiljan jer u njemu uvijek odjekuje i strah Božji.

Božje uzvišenosti i veličine. Da nema straha, ne bi bilo ni ljubavi, ljubav bi se zasitila i postala bi dosadnom. A opet, vjernik se boji Boga jer ga ljubi: baš zato što ga ljubi, boji se da ga ne izgubi, tako da strah još više rasplamsava ljubav, budi želju da uvijek sve više bude s takvim svetim i velikim Bogom. Jer, da nema ljubavi u strahu, strah bi bio nepodnošljiv. Nadalje, kršćanski je glas *gravis*, ukoliko je on vrisak, vapaj, glas dobroga razbojnika na križu. Nije to vapaj buke i razularene rulje koja viče: »Raspni, raspni ga!« Ili koja galami, 'navija' po svakojakim stadionima. Ne. To je vapijući glas zaljubljenoga srca koje se muči sa svojim tjeskobama, u nastojanju da dođe do Dragoga. Teško je to opisati, ali u glasu istinskoga kršćanina, u njegovu zaljubljenom glasu, koji slijedi Glas Dragoga, isprepliću se ljupkost u ozbiljnosti i ozbiljnost u

Giotto di Bondone,
Sv. Franjo propovijeda pticama,
1297. – 1299.

ljupkosti. Da, ljupko ozbiljan i ozbiljno ljubak je to glas, njime odjekuje, kako piše dokument *Instituta patrum*, »vesela ozbiljnost« (*iocunda spiritus gravitas*).

Mediocris – simplex – naturalis

4. U Tradiciji često se pojavljuju i još tri riječi glede kršćanskoga glasa: *mediocris*, *simplex* i *naturalis*. Glas treba biti *mediocris*, 'prosječan', mediokritetski, odnosno *simplex*, jednostavan. Oba su izraza zaista jako važna, jer bacaju svjetlo ne samo na razumijevanje kršćanskoga glasa, nego i na cjelokupni kršćanski život. Glas je kršćanina 'mediokritetski', 'prosječan', jer je lišen svakoga afektiranja, tj. sebe isticanja. Rekli smo: kršćanski glas zaljubljen je glas i zato ne afektira, umjeren je, ne topi se u osjećajima, ali i ne galami, ne probija zvukom uši (!), jer bi to značio da je tomu glasu stalo više do sebe nego do Ljubljenoga. Stoga, kršćanski glas želi ostati 'prosječan', kako bi u toj prosječnosti došao do izraza Glas Ljubljenoga ili, kako bi kroz taj glas zazvučala Riječ. *Mediocris* se može prevesti i kao 'posrednički', tako da 'mediokritetski' glas 'posređuje' Glas Ljubljenoga. U tom smislu glas kršćanina treba biti i *simplex*, a to znači tako vedar, poput vedra neba, da kroz njega jasno (*clare*) odjekuje Glas Ljubljenoga. Taj je glas jednostavan, ujedno i *naturalis*, prirodan. Već smo rekli da nam zvukovi i glasovi u prirodi ne smetaju. Stvoreni su za naše uho, jer ih je Bog takvima stvorio. Dakle, prirodno je ono što je od Boga stvoreno. Prirodno pak u čovjeka jest ono djetinje, tako da je, primjerice, glas djeteta onaj izvorni glas kakvim ga je Bog zamislio. Kasnije se taj glas kvari grijesima te je potreban zahvat vjere, potrebno je obraćenje da po njemu nastane novi, otkupljeni glas, djetinji glas, glas Kristove milosti, koji je daleko savršeniji od prvotnoga djetinjeg glasa. I zaista, možda ste primijetili da glasovi nekih osoba – a možda i mene samoga! – nisu isti prije i nakon obraćenja, da se s obraćenjem glas promijenio, da je dobio djetinju dimenziju, prirodnu modulaciju, lišenu svega umjetnog. Zato su sveti s lakoćom razgovarali sa životinjama, jer su one u njihovim glasovima prepoznavale Glas i njihova Dragoga, Stvoritelja.

Devota – iubilans – nectarea

5. Glas kršćanina pobožan je glas. Pobožnost je suprotna tuposti duha. Tupost duha, koja se manifestira u tupom glasu, jest glas koji poznaje samo ovozemaljsko, koji poznaje samo strast za ovozemaljskim. Zato su tupi glasovi monotoni, ponekad agresivni, a ponekad krještavi. Stoga će već spomenuti papinski Dekretal

Herman Nigg, Sv. Benedikt, 1926.

*Ljubi Krista i dobit ćeš
zaljubljeni glas, glas
koji će čuti Dragoga,
glas iz kojega će poteći
ljupkost. O, kad bi
takvih glasova bilo više,
glasova koji slavu Božju
kazuju, koji u ovom
svijetu buke, umjetnih,
metalnih, slatkastih,
hladnjikavih, monotonih,
napadnih pa i zvjerskih
glasova, donose ljupkost
božanskoga Glasa.*

upozoriti da pjevani glas, a time i svaki glas, treba biti pobožan glas, glas protiv tuposti: »Takva suzvučja ugodno djeluju na sluh, potiču pobožnost i ne dopuštaju da otupe duše onih koji pjevaju Bogu.« S takvim tupim glasovima i zvukovima, u susretima, a nerijetko i u samoj liturgiji, umjesto da nam duša biva potaknuta na pobožnost, i mi sami postajemo duhovno otupjeli, tupa, monotona glasa. Naposljetku, kršćanski glas jest i glas klicanja ili, kako lijepo piše srednjovjekovni dokument *Instituta patrum*, glas je to »nektarskoga klicanja« (*iubilum nectareum*), tj. božanskoga klicanja: »Da prema pravilu svetoga Benedikta, oca našega, naš duh bude u skladu s glasom – pjevajući i psalmodirajući pred svetim Trojstvom i svetim anđelima, skrušena srca, u strahu Božjem i drhtanju, pobožnim duhom, ljubavlju prema nebeskom, gorljivošću duha, zapaljeni nutarnjom žudnjom, da po riječima, uzdignuti k nebeskomu, postavši sami nebesnici, kontemplirajući otajstva, s ljupkim duhom, čistom dušom, radosnom ozbiljnošću duha (*iocunda spiritus gravitate*), skladnom lakoćom, slatkom melodijom, nektarskim klicanjem (*nectareo iubilo*), skladnim glasom i neizrecivom radošću – kličemo Bogu, našem Stvoritelju.« Zaista divan opis onoga kako bi kršćanski glas trebao zvučati, ne samo u liturgiji, nego i u svakodnevici. Da se kroz njega uvijek negdje čuje »aleluja«, »nektarsko klicanje«, tj. da takvim glasom odjekuje sama nebeska liturgija. I to ne samo nebeska liturgija svetih, koji kliču Bogu, nego »nektarsko klicanje« samoga Glasa, Isusa Krista, u ljubavi prema nebeskom Ocu s Duhom Svetim.

Amans

6. Ovdje se moramo zaustaviti. Jer, sve ovo dosad napisano bit će dovoljno, u nadi da su moja slova zvučala barem donekle ljupko, radosno ozbiljno, posve prosječno i jednostavno, a opet pobožno, da se u njima negdje može 'malkoc' naslutiti zvuk »nektarskoga klicanja«, klicanja onoga Glasa koji nas svojim božanskim nektarom mami i opija. Netko će se zasigurno pitati kako dobiti takav zvuk, takav pjevani i govoreni glas, kako imati takav glas u pisanom tekstu. Vježbanje tu ništa ne koristi! Ne. Potrebno je samo jedno, a to je tako jednostavno: *amans* – zaljubiti se u Isusa Krista! Ljubi Krista i dobit ćeš zaljubljeni glas, glas koji će čuti Dragoga, glas iz kojega će poteći ljupkost. O, kad bi takvih glasova bilo više, glasova koji slavu Božju kazuju, koji u ovom svijetu buke, umjetnih, metalnih, slatkastih, hladnjikavih, monotonih, napadnih pa i zvjerskih glasova, donose ljupkost božanskoga Glasa. Da bismo se uvjerali da je Kristov glas bio takav, i više od toga, dovoljno je samo čitati Pismo i osjetiti zvuk Pisma, osjetiti napose zvuk evanđelja, jer u njemu odjekuje upravo Glas, Kristov glas ljupkosti, ozbiljnosti, umjerenosti, jednostavnosti, pobožnosti i »nektarskoga klicanja«. ■

Oduševljena zvučnost liturgije

JOSIP GREGUR

Ponekad volim otići na utakmicu. Ne toliko iz nekih navijačkih strasti ili same igre, koliko zbog fascinantne stadionske atmosfere, koja pojedinca bučnim emocijama, gromoglasnim skandiranjem i morem simboličkog znakovlja neminovno uvlači u masovnu euforiju i iskonskom ‘zovu divljine’ daje određeni psihološki ventil. Uz to se stadion svojim uhodanim ritualima, strogim pravilima igre i neprekidnom pjesmom doima kao neka vrsta sekularne liturgije. Stoga nije na odmet postaviti pitanje, mogu li se, uz dužne razlike, povući neke spoznajne paralele između profanih i religioznih skupova i slavlja. Usklik *Kyrie eleison*, primjerice, kojim je antički čovjek burno aklamirao poganskim velikanima, Crkva je inkulturirala u svoje bogoslužje kličući Kristu. Taj se zajednički uzvik, međutim, s vremenom pretvorio u osobni pokornički jecaj. Pretkoncilska tiha Misa kao da još uvijek dominira našim liturgijskim mentalitetom pa nešto od stadionskog entuzijazma, pogotovo s mladenačke pozicije, ne bi bilo na odmet zajednici koja vjeruje u Krista pobjednika nad smrću. Akustički često monotono bogoslužje, s nizom samo prozaično pročitanih tekstova, rutinski izrečenih uvoda i komentara, potiču na razmišljanje o ulozi zvučne kvalitete liturgijskih slavlja.

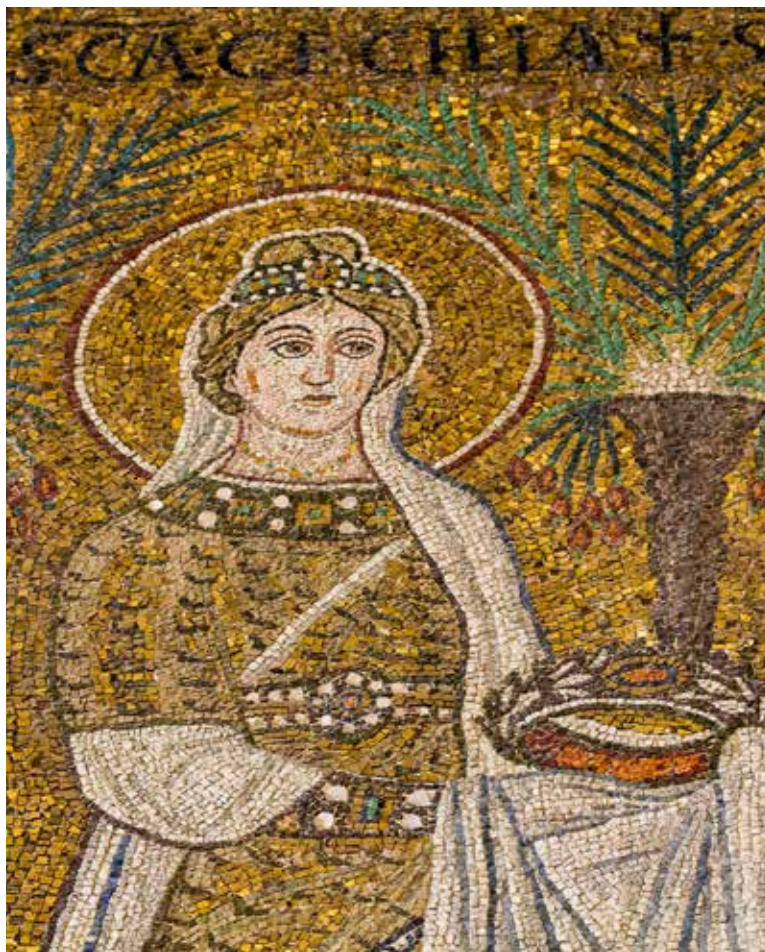
Akustički često monotono bogoslužje, s nizom samo prozaično pročitanih tekstova, rutinski izrečenih uvoda i komentara, potiču na razmišljanje o ulozi zvučne kvalitete liturgijskih slavlja.

Šum, zvuk i ton

Čovjek kao čuvstveno biće neprestano vlastitim i vanjskim zvukovima komunicira sa svijetom, počevši od vriska novorođenčeta i tihog tepanja majke pa sve do spomenutog stadiona. Šum, tutanj ili tihi lahor prirode izazivlju određene osjećaje. Prasak groma zna prestrašiti, a pjev ptice ushititi, vikanje razdražiti, a dobra riječ umiriti, govor objasniti, a pjesma oduševiti. Zanimljivo je da akustika razlikuje između zvuka, odnosno šuma s jedne, i tona s druge strane, već prema parcijalnoj složnosti njihovih gornjih

sastavnih tonova. »Parcijali [sastavni dijelovi] tona maksimalno su harmonični, dok su parcijali zvuka tek djelomično harmonični ..., a kod šuma su odnosi parcijala posve neharmonični«, kaže Wikipedija. Poznato je da zvuk nastaje titranjem zvučnih valova. Harmonično titranje uho percipira kao ugodan ton, za razliku od šuma kao posljedice kaotičnog titranja. U tom smislu Bog na početku pretvara kakofoničan kaos (*tohu vabohu*) u kozmos (usp. *Post* 1), praiskonsku disharmoniju u kozmički sklad. S time se poklapa arhaična indijska koncepcija da je pramaterija svega postojećeg zvuk odnosno ton, dok antički i srednjevjekovni europski mislioci, od Pitagore i Boecija do Keplera, zamišljaju svijet u nečujnoj harmoniji, koju čovjek svojim glasom identificira i ozvučuje na slavu Stvoritelja. Sve do renesanse kršćanska umjetnost, a pogotovo crkvena glazba, smatrala se izričajem Božje stvaralačke mašte i njegove ljepote, a ne ljudske osjećajnosti i osobnosti.

*Sve do renesanse
kršćanska umjetnost, a
pogotovo crkvena glazba,
smatrala se izričajem
Božje stvaralačke mašte
i njegove ljepote, a ne
ljudske osjećajnosti
i osobnosti.*

Nep. autor, Sv. Cecilija, VI. st.

Čovjek glasonoša stvorenja

Prema spoznaji akustike, ljudski glas bi po svojim parcijalnim sastojcima (nadtonovima) bio najharmoničniji od svih instrumenata. Možda baš zbog toga vokalna crkvena glazba slovi na prvom mjestu, a istočne Crkve načelno ne primjenjuju instrumente u liturgiji. Cecilijanski pokret krajem XIX. i početkom XX. stoljeća promovirao je, a Drugi vatikanski koncil proglasio »gregorijansko pjevanje vlastitim rimskoj liturgiji; stoga neka ono u liturgijskim činima, uz jednakost ostaloga, zadrži glavno mjesto« (SC 116). Činjenica da primjerice bubnjevi i ostale udaraljke ne proizvode ton nego (neharmonični) šum, mogla bi objasniti, zašto takozvana ritmička glazba izaziva nelagodnost kod njezinih kritičara u bogoštovlju, tumačeći ju kao želju za vlastitom ekstazom i autonomijom, za razliku od pravog smisla i cilja liturgije: da vjernik po svom predanju bude rezonancija i odjek Božjeg sebedarja i njegove slave. »Ne nama, o Jahve, ne nama, već svom imenu slavu daj zbog ljubavi i vjernosti svoje« (Ps 115,1). Bučna glazba bi u tom pogledu bila više izraz određenog nereda u ljudskoj svojstvenosti negoli izričaj nadnaravne harmonije, koja oplemenjuje narav. Međutim, uz svu suzdržanost prema modernoj glazbi treba uzeti u obzir, da Crkva nijednu vrstu glazbe ne isključuje »iz bogoslužnih slavlja, ako odgovaraju duhu liturgijskoga čina« (SC 116).

Prioritet ljudskog glasa polazi i od vjerničke uloge da bude glasonoša sveg stvorenog. »Nebesa slavu Božju kazuju, naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih. Dan danu to objavljuje, a noć noći glas predaje. Nije to riječ, a ni govor nije, nije ni glas što se može čuti, al' po zemlji razliježe se jeka, riječi sve do nakraj svijeta sežu« (Ps 19,2-5). Dok tako priroda samo svojom ljepotom kazuje Božju slavnu veličinu, čovjeku je kao njezinom prvijencu podarena čast da joj bude glasonoša. To je već i poganskom filozofu Epiktetu jasno: »Da smo razumni, bi li činili išta drugo, svi zajedno i svaki pojedinačno, nego hvalili i slavili božanstvo i izražavali mu osjećaj svoje zahvalnosti?« (*Dissertationes ab Arriani digestæ* I, 16). *Pjesma o stvorenju jezika* u Kumranskim spisima pridaje ljudskom govoru istu ulogu: »Ti si stvorio dah na jeziku i znao riječi njegove. Utvrdio si plod usana prije nego što su se oblikovale [...] da objaviš svoju slavu i da ispričaš svoja čudesa u svoj svojoj vjernosti i svojim pravednim sudovima i da hvališ svoje ime ustima svih koji te poznaju. Po svom razumijevanju neka te zauvijek slave« (QH I, 27-31). Slično i psalmist sažima biblijsku tradiciju o smislu ljudskog bitka: »U usta mi stavi pjesmu novu, slavopoj Bogu našem.« (Ps 40,4). Crkveni Oci, konačno, vide čovjeka kao harfu Duha Svetoga i ne ustručavaju se prikazati Krista u obliku mitskog Orfeja pjevajući s lirom u ruci pjesmu besmrtnosti.

Cecilijanski pokret krajem XIX. i početkom XX. stoljeća promovirao je, a Drugi vatikanski koncil proglasio »gregorijansko pjevanje vlastitim rimskoj liturgiji; stoga neka ono u liturgijskim činima, uz jednakost ostaloga, zadrži glavno mjesto« (SC 116). Činjenica da primjerice bubnjevi i ostale udaraljke ne proizvode ton nego (neharmonični) šum, mogla bi objasniti, zašto takozvana ritmička glazba izaziva nelagodnost kod njezinih kritičara u bogoštovlju, tumačeći ju kao želju za vlastitom ekstazom i autonomijom, za razliku od pravog smisla i cilja liturgije: da vjernik po svom predanju bude rezonancija i odjek Božjeg sebedarja i njegove slave.

Rembrandt Harmenszoon van Rijn,
Božji sud na brdu Karmel,
1645. – 1650.

*[...] »Isus Krist, Veliki
svećenik Novoga i
vječnoga zavjeta,
uzimajući ljudsku narav,
unio je u ovo zemaljsko
progonstvo onu pjesmu
koja se po sve vijeke pjeva
u višnjim boravištima.
On oko sebe okuplja svu
ljudsku zajednicu te si je
pridružuje u pjevanju toga
božanskog hvalospjeva.
Tu svoju svećeničku
zadaću Krist nastavlja
upravo po svojoj Crkvi,
koja ne samo slavljenjem
euharistije nego i na druge
načine, napose moljenjem
[pjevanjem!] božanskog
časoslova, bez prestanka
hvali Gospodina i moli
za spasenje svega
svijeta« (SC 83).*

Prvenstvom vokalne ne nijeće se, dakako, autentični smisao instrumentalne glazbe. Prema papi Benediktu XVI. njome se proklamira već spomenuta kozmička harmonija i slava Stvoritelja: »Crkvena glazba umjetničke vrijednosti ne protivi se biti kršćanske liturgije, ona je štoviše nužan izraz vjere u sveopću slavu Isusa Krista. Liturgija Crkve ima neodvojivu ulogu objaviti i ozvučiti tajanstvenu, u svemiru skrivenu Božju slavu. To je dakle njezina bit: transponirati kozmos, produhoviti ga u čin hvale i time ga iskupiti; humanizirati svijet« (J. Ratzinger, *Die künstlerische Transposition des Glaubens*, JRGS 11, 583). Zapadna Crkva svoju tradiciju instrumentalne glazbe opravdava ne samo spomenutom kozmičkom dimenzijom već i mandatom zaključnog psalma: »Hvalite ga zvucima roga, slavite ga harfom i citarom! Hvalite ga igrom i bubnjem, slavite ga glazbalima zvonkim i frulom! Hvalite ga cimbalima zvučnim, slavite ga cimbalima gromkim!« (Ps 150,3-5).

Krist protokantor raspjevane liturgije

»Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu« (*Heb 1,1*). Riječ je tijelom postala, nekoć u Nazaretu, a kroz povijest uvijek iznova po Crkvi, čija je plemenita uloga i obaveza konkretno je ozvučiti u liturgijskoj slavopojnoj žrtvi. Jer Božja riječ je zapravo pjev: »Isus Krist, Veliki svećenik Novoga i vječnoga zavjeta, uzimajući ljudsku narav, unio je u ovo zemaljsko progonstvo onu pjesmu koja se po sve vijeke pjeva u višnjim boravištima. On oko sebe okuplja svu ljudsku zajednicu te si je pridružuje u pjevanju toga božanskog hvalospjeva. Tu svoju svećeničku zadaću Krist nastavlja upravo po svojoj Crkvi, koja ne samo slavljenjem euharistije nego i na druge načine, napose moljenjem [pjevanjem!] božanskog časoslova, bez prestanka hvali Gospodina i moli za spasenje svega svijeta« (SC

83). Prema tome Isus Krist je prvo-pjevač, protokantor svijeta, a Crkva njegov zbarski *background*. Tako, kristološki utemeljeno, liturgijsko pjevanje dobiva svoj najdublji legitimitet: Tko pjeva, ne moli samo dvostruko, on je suobličen Kristu.

Da bi Kristova pjesma autentično došla do izražaja, potrebni su joj prostorni mir i duhovna tišina. Mnogo istovremenih zvukova u stadionu stvaraju disharmoničnu buku. Vjernik stoga ponajprije u privatnoj skrivenosti i osobnoj molitvi (*Mt* 6,6) osluškuje onaj biblijski povjetarac, koji za razliku od olujnog vihora, potresa i ognja, Iliji naznačuje Božju prisutnost (*1Kr* 19,12). Ilija, međutim, ne ostaje pri tome, on iz svog osluškivanja crpi snagu, da pred poganskim svećenstvom i narodom, moleći vatru s neba, uvjerljivo uzvikne: »Jahve, Bože Abrahamov, Izakov i Izraelov, objavi danas da si ti Bog« (*1Kr* 18,36).

Božanski mandat za ozvučenje svijeta Kristovom 'pjesmom' ljubavi nije samo kristološko polazište liturgijskog pjevanja. Ono je i najintimniji izraz ljudske dubine i indikator odanosti opjevanome. Navijači na stadionu izražavaju svoju privrženost klubu pjevajući iz sveg glasa. Oni ne samo da skandiraju, oni skandiranjem jesu klub. Estradni pjevači ne interpretiraju pjesmom samo neku emocionalnu temu, oni kao da su sami pjesma. Tek tako im je nastup dojmljiv i djelotvoran. U liturgiji vjernik ne daje djelić

*Božanski mandat
za ozvučenje svijeta
Kristovom »pjesmom«
ljubavi nije samo
kristološko polazište
liturgijskog pjevanja.
Ono je i najintimniji izraz
ljudske dubine i indikator
odanosti opjevanome.*

Ary Scheffer,
Sv. Augustin i Monika, 1854.

*U sursishodnom
ozvučenju bogoštovlja
osobitu važnost imaju
služitelji Božje riječi,
čitači i psalmisti, a
da ne govorimo o
predvoditeljima. Da bi
se izbjegla pretjerana
nervoza s jedne i
prepotencija 'nastupa'
s druge strane, lektor
i kantor trebaju
gajiti svijest da nisu
protagonisti, nego sluge
Božje riječi. Zvučnik
nije važniji od zvučnog
sadržaja, on jedino mora
biti tehnički ispravan
i koristan. Nije stoga
uputno misna čitanja
povjeravati ad hoc
osobama (djeci), koje
prije nisu imale priliku
duhovno 'prožvakati'
(ruminatio) liturgijsko
štivo, ili koje uz nužnu
duhovnu pripravu nisu još
vješte lektorskoj službi.*

svog (nedjeljnog) vremena, nego se egzistencijalno poistovjećuje s Kristom (usp. *Gal* 2,20). Stoga sveti Augustin na pitanje što Bogu darovati, odgovara: »Offer te. Quid enim Dominus quaerit a te, nisi te? – Daruj sebe. Što drugo naime Gospodin traži od tebe ako ne tebe?« (*Sermo* 48,2). To sebedarje, kako se liturgijski ostvaruje? Dakako samim prisustvom, ali i aktivnim i glasnim uvrštenjem u zbor sabranih na bogoslužje. Čovjek je ekspresivno biće ne samo racionalnim izražajem, već i emocionalnim govorom srca i duše u slavlju i pjesmi. Pjesma također ima i svoj pastoralni učinak, o čemu opet svjedoči Augustin: »A čije su ono bile riječi, ako ne tvoje, što si mi ih u uši pripjévaio preko moje majke, vjerne tvoje službenice?« (*Ispovijesti* II, 3, 7). Friedrich Nietzsche stavlja prst u jednu od rana kršćanske neefikasnosti kad kaže: »Bolje pjesme bi mi [kršćani] morali pjevati, da bih njihovom otkupitelju vjerovao: otkupljeniji (*erlöster*; vedriji) bi mi se njegovi sljedbenici morali doimati!« (*Also sprach Zarathustra*, II).

Osvrt na praksu

Pastoralnu djelotvornost raspjevanje Crkve svjedoči opet sveti Augustin impresioniran pjevanjem kršćanske zajednice u Milanu: »Koliko sam plakao slušajući tvoje himne i tvoje pjesme, snažno dirnut slatkim glasovima kojima je odjekivala tvoja crkva! Ti su glasovi ulazili u moje uši, u srce se moje razlijevala istina i odande mi se rasplamsavao osjećaj pobožnosti. Suze su mi tekle, a meni je bilo lijepo uz njih« (*Ispovijesti* IX,6,14). Gdje se u našim crkvama još – kao nekad – tresu zidovi od oduševljene pjesme naroda? Gdje je retoričko umijeće, kojemu mikrofon još nije stajao na raspolaganje?

Uostalom mikrofon: ne bi trebalo štedjeti na tehničkom ozvučenju crkvenog prostora. »Lijepo ste propovijedali, velečasni, ali vas se otraga akustički ništa nije razumjelo« bio je jedan vjernički *feedback*, kojeg bi osobito starije osobe nerijetko potvrdile. A što se tiče uvjerljivog pjevanja: Ono kao da je u međuvremenu sasvim prešlo u domenu zborova, čija je uloga doduše nesporna i hvaljevrijedna, ali ne kao zamjena za liturgijski 'zbor' svih prisutnih. Zbor ne nastupa pred narodom, nego zastupa narod pred Bogom u svečanim, svima neostvarljivim dionicama liturgijskog slavlja. Budući pak da su svi pozvani osobno dati Bogu hvalu, pročelnik treba voditi brigu o tome »da vjernici ne prisustvuju tom otajstvu vjere poput tuđinaca ili nijemih gledatelja« (SC 48). Jer pjevanje je dijalektički proces: ujedno izjev duše pred Bogom i uljev njegove miline (milosti) u vlastito srce.

Na pitanje, kako se komunicira s Bogom, netko je rekao: Francuza se oslovljava francuski i Engleza engleski, a Božje veličanstvo 'božanski' odnosno svečano. Bogoštovni govor u svim je religijama 'otuđen' od običnog, Tora i Kuran se kantiliraju. Tako i misna čitanja, budući da nisu toliko informacija koliko performacija, uprisutnjenje Božje djelotvornosti, sugeriraju kantilaciju (pjevani

govor). Isto tako i predsjedateljske molitve iziskuju najljepši čovjeku mogući idiom, pjevanje. Martin Luther usudio se reći: »Ako ne pjevaju, ne vjeruju«. Sveti Augustin bi nadopunio: Ako ne pjevaju, ne ljube. *Cantare amantis est (Sermo 336,1)*. Imajući to na umu, austrijski liturgičar Reinhard Meßner zanemarivanje liturgijskog kantiliranja obilježuje kao jednu od »najzabrinjavajućih činjenica u mlađoj liturgijskoj povijesti« (HLD 77 [2023] 12).

U svrsishodnom ozvučenju bogoštovlja osobitu važnost imaju služitelji Božje riječi, čitači i psalmisti, a da ne govorimo o predvoditeljima. Da bi se izbjegla pretjerana nervoza s jedne i prepotencija 'nastupa' s druge strane, lektor i kantor trebaju gajiti svijest da nisu protagonisti, nego sluge Božje riječi. Zvučnik nije važniji od zvučnog sadržaja, on jedino mora biti tehnički ispravan i koristan. Nije stoga uputno misna čitanja povjeravati ad hoc osobama (djeci), koje prije nisu imale priliku duhovno 'proživati' (*ruminatio*) liturgijsko štivo, ili koje uz nužnu duhovnu pripravu nisu još vješte lektorskoj službi. Kazališni profesionalci, spikeri i glumci svoje *soft skills* uvježbavaju godinama. Na odgovornima je stoga da vode računa o pravu zajednice na koliko-toliko profesionalno prostiranje stola Božje riječi.

Krenuli smo od buke i huke stadiona kao paradigme ljudske oduševljenosti. Crkva doduše nije stadion, a bogoštovlje nije suparnička igra, nije masa, već od pojedinih Kristovih sljedbenika sazdana duhovna građevina. Ali, ipak, liturgija se slavi 'srcima gore', zajedno s nebeskim četama anđela i svetih koji međusobno zanosno dovikuju: »Svet! Svet! Svet Jahve nad vojskama! Puna je sva zemlja slave njegove! Od gromka glasa onih koji klicahu stresose se do vratci na pragovima« (*Iz 6,3-4*). »A s njima i mi, i našim glasom sve stvorenje pod nebom, zanosnim klicanjem slavimo ime tvoje« (Četvrta euharistijska molitva). ■

LITURGIJSKI KALENDAR

LIPANJ

22 N DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

23 P Svagdan: Post 12,1-9; Ps 33,12-13.18-20.22; Mt 7,1-5

24 U ROĐENJE SV. IVANA KRSTITELJA, svetkovina

25 S Svagdan: Post 15,1-12.17-18; Ps 105,1-4.6-9; Mt 7,15-20

26 Č Svagdan: Post 16,1-12.15-16; Ps 106,1-5; Mt 7,21-29

27 P PRESVETO SRCE ISUSOVO, svetkovina

28 S Bezgrješno Srce Blažene Djevice Marije, *spomendan*; vl.: Iz 61,9-11; Otp. pj. 1Sam 2,1.4-8; Lk 2,41-51

29 N SV. PETAR I PAVAO, apostoli, svetkovina

30 P Svagdan ili: Prvomučenici Svete Rimske Crkve; Post 18,16-33; Ps 103,1-4.8-11; Mt 8,18-22

SRPANJ

1 U Svagdan: Post 19,15-29; Ps 26,2-3.9-12; Mt 8,23-27

2 S Svagdan: Post 21,5.8-21; Ps 34,7-8.10-13; Mt 8,28-34

3 Č SV. TOMA APOSTOL, *blagdan*: vl.: Ef 2,19-22; Ps 117,1-2; Iv 20,24-29

4 P Svagdan ili: Sv. Elizabeta Portugalska; Post 23,1-4,19; 24,1-8,62-67; Ps 106,1-5; Mt 9,9-13

5 S SV. ĆIRIL I METOD, *zaštitnici Europe, blagdan*; vl.: Dj 13,46-49; Ps 117,1-2; Lk 10,1-9

6 N ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

7 P Svagdan: Post 28,10-22a; Ps 91,1-4.14-15; Mt 9,18-26

8 U Svagdan: Post 32,23-33; Ps 17,1-3.6-8b.15; Mt 9,32-38

9 S Svagdan ili: Bl. Marija Propetog Isusa; ili: Sv. Augustin Zhao Rong; Post 41,55-57; 42,5-7a.17-24a; Ps 33,2-3.10-11.18-19; Mt 10,1-7

10 Č Svagdan: Post 44,18-21.23b-29; 45,1-5; Ps 105,16-21; Mt 10,7-15

11 P SV. BENEDIKT, opat, *zaštitnik Europe, blagdan*: vl.: Izr 2,1-9; Ps 34,2-11; Mt 19,27-29

12 S Svagdan: Post 49,29-33; 50,15-25; Ps 105,1-4.6-7; Mt 10,24-33

13 N PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

14 P Svagdan ili: Sv. Kamilo de Lellis, *prezbiter*; Izl 1,8-14.22; Ps 124,1-8; Mt 10,34 - 11,1

15 U Sv. Bonaventura, biskup i crkveni naučitelj, *spomendan*; od dana: Izl 2,1-15a; Ps 69,3.14.30-31.33-34; Mt 11,20-24

16 S Svagdan ili: Bl. Djevice Marija od brda Karmela; Izl 3,1-6.9-12; Ps 103,1-4.6-7; Mt 11,25-27

17 Č Svagdan: Izl 3,13-20; Ps 105,1.5.8-9.24-27; Mt 11,28-30

18 P Svagdan: Izl 11,10 - 12,14; Ps 116,12-13.15.16b-18; Mt 12,1-8

19 S Svagdan: Izl 12,37-42; Ps 136,1.23-24.10-12.13-15; Mt 12,14-21

Dvanaesta nedjelja kroz godinu

22. lipnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Gospodin je jakost narodu
svome, tvrđava spasa svom
Pomazaniku. Spasi narod
svoj, Gospodine, i blagoslovi
svoju baštinu, pasi ih i nosi
dovijeka!
(Ps 28,8-9)

ZBORNA MOLITVA

Daj, Gospodine, da ti uvijek
služimo sa strahopoštova-
njem i ljubavlju. Ti nikada
ne kratiš svoga vodstva
vjernima koje si utemeljio
u svojoj ljubavi.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, primi žrtvu
pomirenja i hvale: po njoj
nas očisti od grijeha da ti se
svidi ljubav naših duša.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam pastir dobri, i život
svoj polažem za ovce svoje,
govori Gospodin.
(Iv 10,11.15)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričest svetog
tijela i predragocene krvi
obnavlja nam božanski život.
Molimo te da svako
slavljenje otajstva učvrsti
jamstvo našeg spasenja.
Po Kristu.

Prvo čitanje Zah 12,10-11; 13,1

Gledat će onoga koga su proboli (Iv 19, 37)

Čitanje Knjige proroka Zaharije

Ovo govori Gospodin: »Na dom Davidov i na Jeruzalemce izlit će duh milosni i molitveni. I gledat će onoga koga su proboli; nari-cat će nad njim kao nad jedincem, gorko ga oplakivati kao prvenca. U onaj dan plač velik nastat će u Jeruzalemu, poput plača hadad-rimonskog u ravnici megidonskoj. U onaj dan otvorit će se izvor domu Davidovu i Jeruzalemcima da se operu od grijeha i nečistoće.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 63,2-6.8.9

Pripjev: Tebe žeda duša moja, Gospodine, Bože moj!

O Bože, ti si Bog moj:
gorljivo tebe tražim;
tebe žeda duša moja, tebe želi tijelo moje,
kao zemlja suha, žedna, bezvodna.

U svetišću sam tebe motrio
gledajući ti moć i slavu.
Ljubav je tvoja bolja od života,
moje će te usne slaviti.

Tako ću te slaviti za života,
u tvoje ću ime ruke dizati.
Duša će mi biti kao sala i mrsa sita,
hvalit ću te kličavim ustima.

Ti postade meni pomoć,
kličem u sjeni krila tvojih.
Duša se moja k tebi privija,
desnica me tvoja drži.

Drugo čitanje Gal 3,26-29

Koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo: Svi ste sinovi Božji, po vjeri u Kristu Isusu. Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste. Nema više: Židov – Grk! Nema više: rob – slobodnjak! Nema više: muško – žensko! Svi ste vi jedan u Kristu Isusu! Ako li ste Kristovi, onda ste Abrahamovo potomstvo, baštinici po obećanju.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 10,27

Ovce moje slušaju glas moj, govori Gospodin, ja ih poznajem i one idu za mnom.

Carl Bloch,
Krist na križu, 1870.

Evandjelje Lk 9,18-24

Ti si Krist – Pomazanik Božji! Treba da Sin Čovječji mnogo pretrpi.

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Dok je Isus jednom u osami molio, bijahu s njim samo njegovi učenici. On ih upita: »Što govori svijet, tko sam ja?« Oni odgovoriše: »Da si Ivan Krstitelj, drugi: da si Ilija, treći opet: da neki od drevnih proroka usta.« A on im reče: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« Petar prihvati i reče: »Krist – Pomazanik Božji!«

A on im zaprijeti da toga nikomu ne kazuju. Reče: »Treba da Sin Čovječji mnogo pretrpi, da ga starješine, glavari svećenički i pismoznanci odbace, da bude ubijen i treći dan da uskrsne.«

A govoraše svima: »Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, potrebiti snage i pomoći da bismo prihvatili životne križeve na putu spasenja, utecimo se vječnome Ocu te ga zamolimo:

1. Zajednički hod u vjeri snaži djelovanje Crkve. Daj da vjerni svojim zajedništvom neprestano pridonose širenju nauka svete Crkve, molimo te.
2. Svijet neprestano propitkuje Kristov život i smisao vjere. Učvrsti papu, biskupe i svećenike u jasnom i odvažnom svjedočenju Krista, Božjeg Pomazanika i spasitelja ljudi, molimo te.
3. Kršteni u Kristu, svi smo dionici njegova spasenjskog djela. Daj da ne gledamo na međusobne razlike, već ujedinjeni u ljubavi koračamo zajedno putem spasenja, molimo te.
4. Danomice nas pritišću razni životni križevi. Podari nam snage prihvaćati ih i nositi misleći na neizmjernu radost zajedništva s tobom, molimo te.
5. Tvoj je Sin trpio i umro radi naših slabosti i grijeha, ali i uskrsnuo te živi. Dušama naših dragih pokojnih iskaži svoje neizmerno milosrđe te ih uvedi u vječna prostranstva, molimo te.

Vječni Oče, želimo danomice prihvaćati tvoju svetu volju te tako prispjeti na put spasenja. Usliši ove naše iskrene molitve te nas svojom ljubavlju hrabri i čuvaj na tom putu. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	78.1	Gospodin je jakost svome narodu
ili	228	Po obećanju
Otpjevni psalam:	107	Tebe žeda
Prinosna:	232	Gospodine, primi
ili	228.2	Nekad na križu
Pričesna:	III	Gospodin je pastir moj
	244	Odzivam se, Isuse
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	XXIV.1 i 4	Jubilejski himan
ili	859	Spasitelju dobri Isukrste

Ulomci identiteta

Davno naviještena patnja i pomirenje

Identitet čovjeka pred Bogom u današnjim se misnim čitanjima otkriva kao jedna od ključnih tema. No, u isto se vrijeme tajanstveno prezentira i Božji identitet čovjeku i za čovjeka. Prvo čitanje iz *Knjige proroka Zaharije* moglo bi se, u tome smislu, povezati s druga dva čitanja u pogledu govora o ulomku identiteta koji se tiče patnje, ali i pomirenja. Zaharija prepoznaje Sveti grad kao drevno mjesto patnje za Božje izabranike, ali i kao mjesto pomirenja. I patnja i pomirenje ulomci su stvarnosti koji na neki način bruse i pročišćavaju ljudski identitet pred Bogom. Drugim riječima, već starozavjetna mudrost čovjeka jasno pozicionira u realnim okvirima života kakav je, tj. u okvirima neizbježne patnje, ali i neuništive mogućnosti pomirenja i napretka. Izvan tih okvira, identitet čovjeka ne samo da je neshvatljiv, već i realno nedohvatljiv.

Baštinici jedinstva

Bitan ulomak identiteta čovjeka pred Bogom tiče se povezanosti s bližnjima. Zapravo, već na antropološkoj razini života, čovjeka je nemoguće razumjeti bez zajednice. Njegov je identitet bitno povezan s relacijom. Tek odnosi s drugima osobnoj razini identiteta pružaju mogućnosti dosizanja istinskih dubina značenja i smisla. Ipak, na razini vjere, sve to poprima sasvim posebno značenje. Današnje nam drugo misno čitanje iz Pavlove *Poslanice Galaćanima* u tome smislu ukazuje na važnost jedinstva i zajedništva u vjeri. Bog, kao konačno i vječno milosno središte stvarnosti, uvijek privlači ljude k sebi. Bog nikada ne udaljuje ljude niti od sebe, niti jedne od drugih. Zato su sasvim razumljive novozavjetne tvrdnje da smo u Kristu svi jedno, da su naše ljudske podjele tek privremene, da su često čisto ljudska odmjeravanja i premjeravanja života drugih pred Bogom relativna.

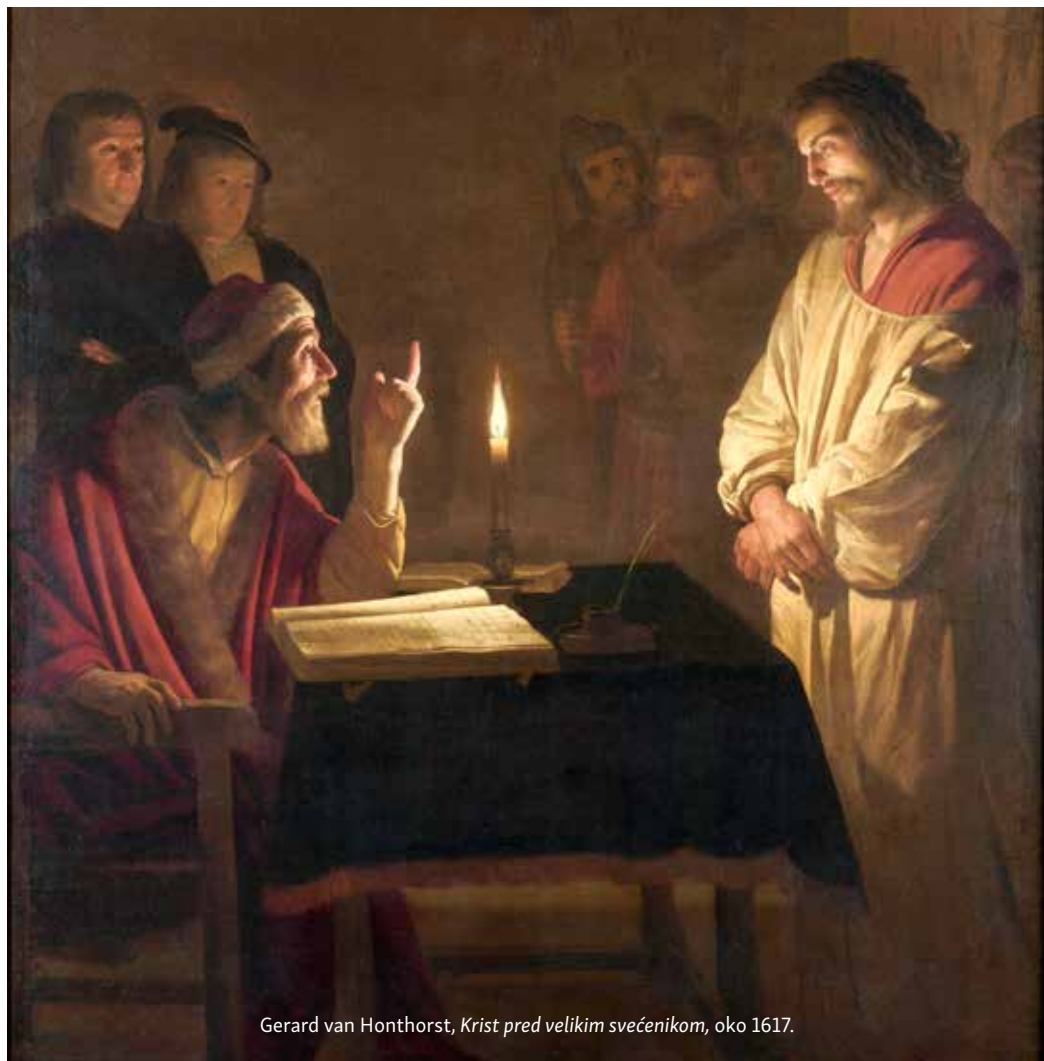
Jedinstvo i zajedništvo ne samo da su bitni čimbenici identiteta vjernika, već su i njegovo konačno određenje. Zato bi djelovanje, postupci, ponašanja i govor kršćana uvijek trebali bitno biti označeni težnjom nadilaženja svega što dijeli i razdvaja.

Tko sam ja?

Svim Kristovim vjernicima bi ovo njegovo pitanje upravljeno prvim učenicima, kako ga danas prenosi Lukino evanđelje, trebalo često odzvanjati u mislima. Pritom treba uočiti da je to dubinsko pitanje identiteta učenika o kojemu bi oni trebali ponajprije promišljati i meditirati u smirenosti dubine vlastite osobe. Isus ovo pitanje upravlja učenicima ne u vrevi mnoštva, već u povučenosti osame. Očito želi da si učenici odgovor na postavljeno pitanje dobro i trajno osvijeste te da on ostane jasnim orijentiranjem njihova ponašanja.

U svjetlu Petrova odgovora na istaknuto Isusovo pitanje, možemo zamijetiti da nam izbor pape Lava XIV. ponovno vraća u svijest upravo ovu dimenziju Petrove službe: odgovarati u ime drugih i pred drugima na pitanje Kristova identiteta: »Krist – pomazanik Božji« (Lk 9,20). No, to je, kao što je gore istaknuto, pitanje i identiteta učenika. Svatko bi sebi trebao osobno i trajno produbljivati odgovor na pitanje tko je za mene Krist, ali i tko sam ja pred Kristom? Drugim riječima, identitet učenika razumljiv je tek u odnosu prema Kristu, tj. u svijesti životne povezanosti s njime. Identitet kršćana kristoliki je identitet. Isus je njegov temelj i uporište. Stoga je trajno životno zalaganje oko zajedništva s Isusom prvotno poslanje kršćanskog života.

U tome kontekstu postaje dakle jasnijom činjenica da bi svatko od Kristovih učenika trebao, uz sazrijevanje u svijesti da je Krist uvijek tu za njega, sazrijevati i u odgovornosti koju ima za to kako živi pred Kristom

Gerard van Honthorst, *Krist pred velikim svećenikom*, oko 1617.

i pred drugima? Kako živi s Kristom za druge? Pitanje je to jesam li usvojio i osvijestio činjenicu određenosti mog životnog identiteta relacijom s Kristom i jesu li moji odnosi s drugima bitno određeni tom relacijom? Cjeloviti odgovori na ova pitanja ponovno jasno ukazuju na neodvojivost kršćanskog identiteta i djelovanja od Isusa.

K tomu, sam Isus u drugom dijelu evanđelja predstavljen je na način da ne ostaje samo na gornjem pitanju, već učenicima jasno daje do znanja važan ulomak i svoga i njihovog života: neizbježnost patnje kao dijela iskustva preobrazbe. Čini se da će

učenici taj ulomak nekako najteže shvatiti i prihvatiti, barem dok im govori o njemu. Slava preobrazbe na koju Isus poziva ne dokida neizbježnost patnje u ovome životu. Kršćanski se identitet stoga uvijek treba shvaćati i milosno nadograđivati na realnim temeljima. Kršćanska vjera nije ni bajka, ni lagodna utjeha u teškim trenucima života. Vjera se živi po uzoru na Kristovo prihvaćanje ljepote života u njegovoj realnosti, koja je ponekad dramatična i surova, ali koja je u svojoj biti i neodoljivo privlačna i smislena.

Nikola Vranješ

Rođenje svetoga Ivana Krstitelja

24. lipnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Poslan je čovjek od Boga,
ime mu Ivan.
On dođe kao svjedok,
da posvjedoči za Svjetlo,
te spremi Gospodinu
narod pripravan.
(Iv 1,6-7; Lk 1,17)

ZBORNA MOLITVA

Bože,
ti si pozvao svetog Ivana
Krstitelja da narod pripravi
na dolazak Krista Gospodina.
Obdari svoj narod radošću
Duha Svetoga i upravi
putem spasenja i mira.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
položemo darove
na tvoj oltar, časteći
rođendan svetog Ivana,
koji je Spasitelja najvjestio
i po dolasku pokazao.
Daj da i mi s vjerom
pođemo u susret Kristu.
Koji živi.

PRIČESNA PJESMA

Darom premilosrdnog srca
Boga našega pohodilo nas je
Mlado Sunce s visine.
(Lk 1,78)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, o rođendanu
svetog Ivana Krstitelja
veselo smo blagovali od
gozbe nebeskog Jaganjca.
Daj da u Kristu, koga je on
navijestio, prepoznamo
začetnika svoga krštenja.
Koji živi.

Prvo čitanje Iz 49,1-6

Postavit ću te za svjetlost narodima.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Čujte me, otoci, slušajte pomno, narodi daleki! Gospodin me pozvao od krila materina, od utrobe majke moje on me imenovao. Od usta mojih britak je mač načinio, sakrio me u sjeni ruke svoje, od mene je oštru načinio strijelu, sakrio me u svome tobolcu. Rekao mi: »Ti si Sluga moj, Izraele, u kom ću se proslaviti!« A ja rekoh: »Zaludu sam se trudio, nizašto naprezao snagu.« Ipak, kod Gospodina je moje pravo, kod mog Boga nagrada je moja. A sad govori Gospodin, koji me od utrobe Slugom svojim načini, da mu vratim natrag Jakova, da se sabere Izrael. Proslavih se u očima Gospodnjim, Bog moj bijaše mi snaga. I reče mi: »Premalo je da mi budeš Sluga, da podigneš plemena Jakovljeva i vratiš Ostatak Izraelov, nego ću te postaviti za svjetlost narodima da spas moj budeš do nakraj zemlje.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 139,1-3.13-15

Pripjev: Hvala ti što sam stvoren tako čudesno!

Gospodine, proničeš me svega i poznaješ,
ti znaš kada sjednem i kada ustanem,
izdaleka ti već misli moje poznaješ.
Hodam li ili ležim, sve ti vidiš,
znani su ti svi moji putovi.

Jer ti si moje stvorio bubregu,
satao me u krilu majčinu.

Hvala ti što sam stvoren tako čudesno,
što su djela tvoja predivna.

Dušu moju do dna si poznavao,
kosti moje ne bijahu ti sakrite
dok nastajah u tajnosti,
otkan u dubini zemlje.

Drugo čitanje Dj 13,22-26

Pred Kristovim je dolaskom Ivan propovijedao.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Progovori Pavao: »Bog podiže ocima Davida za kralja. Za nj i posvjedoči: Nađoh Davida, sina Jišajeva, čovjeka po svom srcu, koji će ispuniti sve moje želje. Iz njegova potomstva izvede Bog po svom obećanju Izraelu Spasitelja, Isusa. Pred njegovim je dolaskom Ivan propovijedao krštenje obraćenja svemu narodu izraelskomu. A kad je Ivan dovršavao svoju trku, govorio je: 'Nisam onaj za koga me vi držite. Nego za mnom evo dolazi Onaj komu ja nisam dostojan odriješiti obuće na nogama.'«

Jacopo Carucci,
Rođenje Ivana Krstitelja, oko 1526.

»Braćo, sinovi roda Abrahamova, vi i oni među vama koji se Boga boje, nama je upravljena ova Riječ spasenja.«

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Lk 1,76

Ti, dijete, prorok ćeš se Svevišnjega zvati: jer ćeš ići pred Gospodinom da mu pripraviš putove.

Evanđelje Lk 1,57-66.80

Ivan mu je ime!

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Elizabeti se navršilo vrijeme da rodi. I porodi sina. Kad su njezini susjedi i rođaci čuli da joj Gospodin obilno iskaza dobrotu, radovahu se s njome.

Osmoga se dana okupe da obrežu dječaka. Htjedoše ga prozvati imenom njegova oca – Zaharija, no mati se njegova usprotivi: »Nipošto, nego zvat će se Ivan!« Rekoše joj na to: »Ta nikoga nema od tvoje rodbine koji bi se tako zvao.« Tada znakovima upitaju oca kojim ga imenom želi prozvati. On zaista pločicu i napisa »Ivan mu je ime!« Svi se začude, a njemu se umah otvoriše usta i jezik te progovori blagoslivljajući Boga.

Strah obuze sve njihove susjede, a po svem su se Gorju judejskom razglašavali svi ti događaji. I koji su god čuli, razmišljahu o tome pitajući se: »Što li će biti od ovoga djeteta?« Uistinu, ruka Gospodnja bijaše s njime.

Dječak je međutim rastao i duhom jačao. Boravio je u pustinji sve do dana svoga javnog nastupa pred Izraelom.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	621.4	Radujmo se svi
ili	224	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2010	Hvala ti što sam stvoren
Prinosna:	224.3	Darove ove
Pričesna:	ŽV 7/2022	Kruše života
	201	O svjetlo duša, Isuse
Završna:	663	Zarana on je
ili	224.4	Od sviju zala

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, slaveći danas svetkovinu rođenja Kristova preteče, zamolimo nebeskog Oca da i nas primjerom Ivana Krstitelja pouči kreposnom životu i sebedaru za bližnje:

1. Ivan Krstitelj posvetio se naviještanju spasenja svim narodima. Daj da papa Lav neprestano osluškujе poticaje Svetog Duha i vodi Crkvu u skladu s Božjim naukom, molimo te.
2. Svijetu se objavljuješ u malenosti vjernih i poniznih. Daj da se tvoja božanska snaga neprestano očituje u pobožnom djelovanju svih svećenika, molimo te.
3. Elizabeta je, iako u poodmakloj dobi, s neizmjernom radošću prihvatila dar života. Sve majke svijeta hrabri svojom blizinom i ljubavlju u svetom činu rađanja, molimo te.
4. Zaharija je zbog nevjere izgubio dar govora, no po Ivanovu ga rođenju nanovo primio. Daj da uvijek promišljeno i s blagošću mislimo na snagu vlastita govora, molimo te.
5. Ivanovi su roditelji odgajali primjerom povjerenja u tvoju providnost. Daj da svi roditelji spoznaju da nikakve materijalne stvari ne mogu zamijeniti duhovno vodstvo i blizinu roditelja, molimo te.

Nebeski Oče, ponizno te molimo da ove naše molitve poslušаш i uslišiš. Daj da se u životu ne vodimo načelom osobne ugone, već svoj život darujemo za potrebe bližnjih te u zajedništvu s njima pronademo radost i smisao vlastite zemaljske prisutnosti.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Mali ljudi Bogu važni

Uz rođenje svetoga Ivana Krstite-lja bili su vezeni mnogi čudesni događaji, počevši od začeća pa do trenutka rođenja, od Zaharijine nijemosti pa do trenutka kad je progovorio nakon što je dječaku dao ime Ivan osam dana nakon rođenja. Čudesno je bilo i to da ih je pohodila Presveta Djevica, kao i to što je on zaigrao od radosti u majčinoj utrobu kad je osjetio Isusovu blizinu. Nakon svih tih događaja, susjedi i stanovnici Judejskog gorja su se s pravom pitali: »Što li će biti od ovoga djeteta?«

Bogu važno rođenje

Ovo je bilo istinski važno pitanje jer su ljudi u Gorju osjetili da se dogodilo nešto posebno i neobično s njegovim rođenjem, pa su i osjetili i vidjeli da je ruka Božja bila s Ivanom. No ne samo u Ivanovu slučaju, već je povijest spasenja više puta potvrdila da je Bog bio ljubitelj života te da je preokrete u povijesti spasenja izvodio ne zahvaljujući sili i moći moćnika, već zahvaljujući kreposti malih i jednostavnih ljudi. Njemu je bio važniji njihov život u vjernosti i ljubavi od svih pomagala ovoga svijeta, jer je čuda činio ulazeći u ljudska srca i živote, a ne samo služeći se svojom neizmjernom božanskom moći. Štoviše, pravu moć je pokazao kao moć života, bilo u slučaju Ivanova rođenja kada je začeti i rođen kao dar Božji, bilo u slučaju rođenja našega Gospodina koji je djevičanski začeti u Marijinu krilu. Mnogo je i drugih primjera iz povijesti naroda Izraelova u kojima se pokazala ista božanska snaga što djeluje preko onih koji su mu vjerni i spremni služiti.

A u čemu je bila tajna Ivanova služenja? Tajna njegova služenja bila je suobličenje njegovu životu i vršenje njegove volje. Zato se i sam Bog radovao zbog Ivanova rođenja, jer samo oni koji ga ljube i koji shvaćaju da je život njegov dar, mogu ispravno živjeti i služiti mu. Zato je Ivan bio znak Božjega

milosrđa, jer je naznačio da je došla punina vremena, to jest punina Božjeg smilovanja čovjeku. Njegovi roditelji Zaharija i Eliza-beta se zato nisu osvrtni na mišljenja ljudi koji su im davali savjete ili se čudili njihovu izboru imena. Dobro su znali da moraju najprije Bogu biti zahvalni za taj dar života koji trebaju uzvratiti Bogu da se u njemu proslavi. Njihova briga je bila skrbiti da dijete duhom raste do mjere odgovornosti koju će pred njega staviti Gospodin. To je bio razlog zašto nisu dali ljudima da imaju upliva u njihove životne odluke, jer je Bog ušao čudesno u njihov život, pa su se onda ravnali prema njegovim nadahnućima. Upravo jer su cijevali Božju moć, jer im je on dao Ivana na dar, znali su da ga trebaju odgajati za Boga i spremati za poslanje koje će mu Bog povjeriti.

Nažalost, danas kao vjernici zaboravljamo da smo i mi Bogu važni jednako kao i sveti Ivan, samo je pitanje osjećamo li mi tu istu važnost i odgovaramo li na isti način njegovu pozivu kojim nas odvaja od svijeta i čini pretečama i svjedocima svoga Sina. Kad bismo i sami bili u svemu dosljedni, svjesni da smo na svijetu ne nekom tehnikom ili slučajem, već snagom Božje ljubavi, njegova dara i izbora, onda bismo se drukčije ponašali i drukčije bismo pristupali životu vjere. Istina, za to nam nikada nije kasno, te nas rođenje Ivanovo potiče da o tome razmišljamo i otvaramo se Božjoj logici i moći. Pred Bogom ne igraju ulogu ljudske veličine, već mali ljudi koji kreposno žive i stječu milost u njegovim očima.

Rođen za budućnost

Zato i ono pitanje o tome što će biti od ovog djeteta, nije potpuna nepoznanica. Eliza-beta i Zaharija su znali da su ga donijeli na svijet poradi Boga usmjeravajući ga da živi samo za Boga. To je bio izbor budućnosti, ali ne one budućnosti koju ljudi osiguravaju svojoj djeci, a koja se temelji na zemaljskim dobrima. Naprotiv, Ivan je bio rođen

Artemisia Gentileschi, *Rođenje Ivana Krstitelja*, 1635.

za nebo i bio je svjedokom neba na zemlji, te je već od svoga rođenja pokazivao da je rođen za budućnost. Ta budućnost nije bila uskogrudna budućnost vlastitih probitaka i zemaljskih uspjeha, već je bila budućnost vječnoga spasenja i duhovne dobrobiti vlastitoga naroda. Ivanovo rođenje, a i kasniji život potiču i nas danas da se preispitujemo glede vlastitog poimanja života u svome narodu. Jer dok pravimo velike planove za dobrobit i budućnost svoga naroda, lako se primijeti da se svedemo na to da u biti potražujemo od tog istog naroda sve što možemo da nama bude ugodnije i lagodnije živjeti. Tako živimo pod velikom izlikom kako budućnosti svoga naroda doprinosimo gospodarskom ulaganjima i izgradnjom, a u biti sveli smo se na to da svatko gleda samo svoj dio kolača. Nije zato slučaj da se dobrobit svela na dobit, a budućnosti i sigurnost naroda je dalje nego što je ikad bila.

Sveti Ivan Krstitelj nas svojim rođenjem nuka da se preispitamo i da za svoju budućnost postavimo drukčije ciljeve. Cilj treba biti dobrobit naroda, a zajamčiti mu je mogu samo oni koji su doživjeli radost susreta s

Mesijom. Koga Kristova blizina zahvaća, taj se daje voditi Duhom Božjim, te se potpuno posvećuje dobrobiti drugih, ne tražeći svoj probitak, slavu i uspjeh, već slavu Božju. Njegovo rođenje koje ni Boga nije ostavilo ravnodušnim, jer je poslao presvetu Djevicu da pohiti u Gorje prisustvovati njegovu rođenju, nuka i nas da se podvrgnemo toj istoj Božjoj snazi, daru i logici. Ukoliko se i u našem narodu ne bude događao ovakav spasonosni susret, to jest ukoliko ne bude čudesnih rođenja kojima se svojim životom služi Bogu i njegovu životu, ostat ćemo nedorečeni i bez prave budućnosti koje nema bez Božjih ljudi koji nam jamče njegovu prisutnost. Koliko budemo maleni pred njim, to jest spremni rasti i duhom jačati, toliko ćemo biti sposobni svome narodu nuditi budućnost bolju od one koju gradimo građevinskim materijalom. U svemu tome neka nas prati zagovor presvete Djevice koja je i sam bila svjedok Ivanova čudesnog rođenja, a nakon toga još spremnija službenica koja će dajući svijetu Spasitelja biti kruna svih Božjih planova pa i smisao Ivanova života i djelovanja.

Ivan Bodrožić

Svetkovina Presvetoga Srca Isusova

27. lipnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Misli su srca njegova
od koljena do koljena
da im od smrti život spasi,
da ih nahrani u danima gladi.
(Ps 33,11.19)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući Bože,
štujemo Srce tvoga
ljubljenog Sina i slavimo
spomen njegove ljubavi
prema nama.
Daj da iz tog nebeskog vrela
crpemo obilne darove
milosti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
pogledaj neizrecivu ljubav
u srcu svoga Sina,
da ti naš dar bude prijatan
te nam izmoli pomirenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Jedan od vojnika kopljem mu
probode rebra, i odmah
poteče krv i voda.
(Lv 19,34)

POPRIČESNA MOLITVA

Nek nas otajstvo tvoje
ljubavi, Gospodine, zauvijek
privuče k tvome Sinu,
nek u nama zapali svetu
ljubav, da mognemo Krista
u braći prepoznati i služiti.
Koji živi.

Prvo čitanje Ez 34,11-16

Sam ću pasti svoje ovce i dati im počinka.

Čitanje Knjige proroka Ezekijela

Ovo govori Gospodin Bog: »Evo me, sam ću potražiti ovce svoje i sam ću ih pasti! Kao što se pastir brine za ovce svoje kad se nađe uza stado raspršeno, i ja ću se pobrinuti za svoje ovce i skupit ih iz svih mjesta u koja se raspršiše u dan oblaka i mraka. Izvest ću ih iz narodâ, skupit ću ih iz zemalja i dovesti ih u zemlju njihovu da ih pasem na gorama izraelskim, po svim dolinama i travnjacima. Pâst ću ih na izvrsnim pašama, ovčinjaci će im biti na visokim gorama izraelskim; ondje će počivati u dobrim ovčinjacima i pâst će na sočnim pašama, po gorama izraelskim. Sam ću pâsti ovce svoje i sam ću im dati počinka – govori Gospodin Bog. Potražit ću izgublenu, dovesti natrag zalutalu, povit ću ranjenu i okrijepiti nemoćnu, bdjeti nad pretilom i jakom – pâst ću ih pravedno.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 23,1-6

Pripjev: Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam.

Gospodin je pastir moj:
ni u čem ja ne oskudijevam;
na poljanama zelenim
on mi daje odmora.
Na vrutke me tihane vodi
i krijepi dušu moju.

Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.

Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim jer si ti sa mnom.

Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.

Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva.

Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.

U Gospodnjem ću domu prebivati
kroz dane mnoge.

Drugo čitanje Rim 5,5-11

Bog pokaza ljubav svoju prema nama.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo: Nada ne postiđuje. Tâ ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan! Doista, dok mi još bijasmo

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, u dubokoj zahvalnosti za vrelo neizmjerne ljubavi koja neprestano izvire iz Kristova srca, utecimo se vječnome Ocu te ga zamolimo:

1. Poput dobrog pastira, sveti otac papa upravlja tvojom Crkvom. Ispuni ga svojim Svetim Duhom da nepokolebljivo i s ljubavlju vodi svetu Crkvu putem spasenja, molimo te.
2. Svećenike šalješ da brinu o raznim zajednicama vjernih. Daj da se nitko od njima povjerenih ne odvoji i krene krivim putem, već vjerno slijedi nauk Crkve, molimo te.
3. Vladari i moćnici svijeta premalo mare za siromašne. Izlij na njih obilje milosti da spoznaju čin ljubavi koji izvire iz Kristova srca te se tim primjerom vode u svome vladanju, molimo te.
4. U pretjeranoj zaokupljenosti materijalnim, zaboravili smo na dar radosti. Daj da se osvrnemo na svijet oko sebe te tako ponovno iskusimo radost zajedništva, molimo te.
5. Okupili smo se oko ovog oltara potrebni tvoje ljubavi i pomoći. Daj da nam Kristovo predanje udahne novu životnu snagu za svakidašnje izazove i teškoće, molimo te.

Vječni Oče, dok ti zahvaljujemo za blago i ponizno srce tvoga Sina, našoj istinskoj čežnji i smislu kojem neprestano težimo, ponizno te molimo da ove naše prošnje poslušаш i uslišiš.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

nemoćni, Krist je, već u to vrijeme, za nas bezbožnike umro. Zbilja, jedva bi tko za pravedna umro; možda bi se za dobra tko i odvažio umrijeti. A Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije. Koliko li ćemo se više sada, pošto smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njemu od srdžbe? Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim. I ne samo to! Dičimo se u Bogu po Gospodinu našem Isusu Kristu po kojem zadobismo pomirenje.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 10,14

Ja sam pastir dobri, govori Gospodin,
i poznajem svoje ovce i mene poznaju moje.

Evanđelje Lk 15,3-7

Radujte se sa mnom! Nađoh ovcu svoju izgubljenju!

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Reče Isus farizejima i pismoznancima ovu prisodobu: »Tko to od vas, ako ima sto ovaca pa izgubi jednu od njih, ne ostavi onih devedeset i devet u pustinji te pođe za izgubljenom dok je ne nađe? A kad je nađe, stavi je na ramena sav radostan pa došavši kući, sazove prijatelje i susjede i rekne im: 'Radujte se sa mnom! Nađoh ovcu svoju izgubljenju.' Kažem vam, tako će na nebu biti veća radost zbog jednog obraćena grešnika negoli zbog devedeset i devet pravednika kojima ne treba obraćenja.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.3	Misli su srca njegova
ili	176 (756)	U slavu svetog Srca
Otpjevni psalam:	93-94	Gospod je pastir moj
Prinosna:	175	O, Srce Sina Božjega
ili	170 (173)	O Srce, čišće od sunca
Pričesna:	260	O da bude radost
	153	Dodite živomu vrelu
	758	O Isuse
	258	Dušo Kristova
Završna:	753	Do nebesa
ili	755	Srce Božansko

Presveto srce Isusovo – srce svjetla

Crkva ima zadaću učiniti Krista srcem svijeta i srcem kulture. Ako je Krist, doista, uskrsnuo od mrtvih, i njegovo je srce uskrsnulo od mrtvih. Sada živi kao i ostali dijelovi njegova tijela, u drugačijoj dimenziji nego prije, istinitoj, stvarnoj i mističnoj. Ono što štujuemo u kultu 'Presvetog Srca' nije samo srce od mesa koje je kucalo u tijelu zemaljskog Isusa i koje je probodeno na križu. To je živo i pulsirajuće srce Uskrslog. Pisac Joseph Conrad stvorio je izraz kojim opisuje vrhunac zla koje se može skupiti u njedrima čovječanstva: *srce tame*. To je naslov jednog od njegovih poznatih romana. Znamo, međutim, da zahvaljujući Kristovoj žrtvi, dublje od srca tame, u svijetu sada kuca srce svjetla. Krist, doista, uzašavši na nebo, nije napustio zemlju, kao što, utjelovivši se, nije napustio nebo. Sama prisutnost riječi 'srce' u imenu današnje svetkovine sadrži poruku koja je aktualnija nego ikad. U čovjeku Isusu iz Nazareta, kao i u svakom čovjeku, srce predstavlja sjedište osjećaja, baš kao što je um sjedište ideja i rasuđivanja. Našoj civilizaciji, kojom dominira tehnologija, potrebno je srce ako želimo izbjeći da, dok se fizički pregrijava, naš planet duhovno ne padne natrag u ledeno doba. Kad je u pitanju srce i umijeće ljubavi tehnologija nam može malo pomoći. Već se neko vrijeme radi na vrsti računala koje 'misli' i mnogi su uvjereni da će se to i ostvariti i zapravo, već se djelomično i ostvarilo. Ali nitko još nije predočio mogućnost računala koje 'ljubi', koje je ganuto, koje pomaže čovjeku na emocionalnoj razini, olakšavajući mu da ljubi više. Računala nam olakšavaju izračunavanje udaljenosti između zvijezda, kretanje atoma i pamćenje podataka.

Nažalost, jačanje čovjekove inteligencije i kognitivnih mogućnosti ne ide ruku pod ruku s jačanjem njegove sposobnosti za ljubav. Potonje, zapravo, čini se da ne znači ništa, dok znamo da sreća ili nesreća

ne ovisi toliko o znanju ili neznanju, koliko o ljubavi, o tome je li netko voljen ili nije voljen. Razlog tomu je jednostavan: stvoreni smo na sliku Božju, a Bog je ljubav, podsjeća nas evanđelist Ivan. Nije teško razumjeti zašto smo toliko željni povećati svoje znanje, a tako malo povećati svoju sposobnost da ljubimo više: znanje se automatski prevodi u moć, a ljubav u služenje. Jedno od modernih idolopoklonstava jest ono o kvocijentu inteligencije. Razvijene su brojne metode mjerenja. Ali nitko se ne brine za kvocijent srca. Pa ipak, samo ljubav otkupljuje i spašava, dok znanost i žeđ za znanjem mogu dovesti nažalost i do uništenja civilizacije.

Dostojevski je napisao često ponavljanu frazu: »Ljepota će spasiti svijet.« Ljepota, međutim, kao što znamo, može spasiti svijet, ali ga može i uništiti. »Ljepota te zavela«, kaže Daniel u Starom zavjetu, jednom od dvojice pohotnih staraca. Neće ljubav prema ljepoti spasiti svijet, već ljepota ljubavi!

Naš pozdrav, stisak ruke, osmijeh i riječ nade mogu učiniti više dobra od bilo koje umjetne inteligencije. Ne dopustimo da tehnologija i umjetna inteligencija zamijene ljudski kontakt. Mi vjernici u tome imamo veliku pomoć: vjeru i molitvu. Kad uskoro primimo euharistiju, moramo vjerovati da 'srce svjetla' dolazi u nas i tajanstveno kuca u nama koji smo mistično tijelo Kristovo. Kratku molitvu Presvetom Srcu Isusovu molimo i mi: Isuse, blaga i ponizna srca, učini srca naša po srcu svome.

Božja ljubav – ključ je povijesti spasenja

U liturgiji slavimo otajstva naše vjere: Presveto Trojstvo, Utjelovljenje i Otkupljenje, u eshatološkoj perspektivi. Posebno, međutim, liturgijsko slavlje Srca Kristova ima *sintetički* karakter, budući da u sebi sažima otajstvo utjelovljenja Riječi i Njegove žrtve na križu za otkupljenje svijeta. Otuda njegova duboka veza s euharistijom, žrtvom

i sakramentom ljubavi. Stoga je *Rimski misal* s pravom sačuvao svetkovinu Presvetog Srca Isusova, smještajući ju u petak, dan koji podsjeća na dar sebe samoga koji je Isus učinio na križu.

Srce se biblijski smatra središtem osobe i mjestom njezinih odluka. Velika zasluga pobožnosti prema Srcu Isusovu je u tome što skreće pozornost na središnje mjesto Božje ljubavi kao ključa povijesti spasenja. Ali da bi se to shvatilo, bilo je potrebno naučiti čitati Sveto pismo i tumačiti ga na jedinstven način, kao objavu Božje ljubavi prema čovječanstvu. Drugi vatikanski koncil, u svojoj Dogmatskoj konstituciji o Božanskoj objavi *Dei Verbum* potiče sav Božji narod na molitveno čitanje Svetog pisma. Odatle, različite pobožnosti dobivaju čvrstu hranu. Radi se o čitanju Svetog pisma sa sve većom duhovnom inteligencijom, održavajući živom našu pozornost na onome što leži u korijenu cijele povijesti spasenja, to jest na Božjoj ljubavi prema čovječanstvu i zapovijedi ljubavi prema bližnjemu, sintezi cijelog Zakona i Proroka. Na taj će se način i danas ušutkati prigovori na kult Presvetog Srca koji su se iznosili stoljećima, optužujući ga da je intimistički ili da potiče pasivan stav, na štetu služenja drugima. Pio XII. podsjetio je i opovrgnuo poteškoće, koje nisu nestale ni u naše vrijeme, a o njima piše i Benedikt XVI. u svojoj enciklici *Bog je ljubav*: »Došlo je vrijeme da ponovno potvrdimo važnost molitve suočeni s aktivizmom i prijetećim sekularizmom mnogih kršćana uključenih u karitativni rad«. Velika vrijednost svetkovine Presvetog Srca Isusova je ta što naglašava važnost Isusove ljudskosti. U tome je preuzela razmišljanja crkvenih otaca o otajstvu utjelovljenja, inzistirajući na činjenici da Isusovo srce nedvojbeno mora kucati ljubavlju. Stoga nam svetkovina pomaže u obrani od lažnog misticizma koji bi nastojao nadvladati Kristovu ljudskost kako bi se na neki izravan način približio neizrecivom Božjem otajstvu. Kao što su tvrdili ne samo crkveni oci, već i veliki sveci, Isusova ljudskost ostaje bitan korak u

Lattanzio Querena, *Presveto Srce Isusovo*, XIX. st.

razumijevanju Božjeg otajstva. Stoga se ne radi o štovanju samo Srca Isusova kao konkretnog simbola Božje ljubavi prema nama, već o promišljanju kozmičke punine Kristova lika: »On je prije svega i sve u njemu stoji... jer se svidjelo Bogu u njemu nastaniti svu puninu« (*Kol 1,17.19*).

Danimir Pezer

Sveti Petar i Pavao, apostoli

29. lipnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Ova su dvojica krvlju svojom zasadila Crkvu: ispili su čašu Gospodnju i postadoše prijatelji Božji.

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si nas danas obradovao časnom svetkovinom svetih apostola Petra i Pavla. Od njih je Crkva primila početke vjere i bogoslužja. Daj da u svemu slijedi i njihov nauk. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti ove darove da ih posvetiš. Daj da ih prati molitva svetih apostola da ti u ovoj žrtvi odano služimo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Reče Petar Isusu:
Ti si Krist-Pomazanik,
Sin Boga živoga!
Odgovori mu Isus:
Ti si Petar, Stijena,
i na toj stijeni sagradit
ću Crkvu svoju.
(Mt 16,16.18)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, okrijepio si nas svetim otaštvom. Daj svojoj Crkvi da bude postojana u lomljenju kruha i nauci apostola te tvojom ljubavlju postanemo jedno srce i jedna duša. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 12,1-11

Sad uistinu znam da me Gospodin izbavio iz Herodove ruke.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Uze Herod zlostavljati neke od Crkve. Mačem pogubi Jakova, brata Ivanova. Kad vidje da je to drago Židovima, uhvati i Petra (bijahu upravo Dani beskrvasnih kruhova). Uhiti ga, baci u tamnicu i dade da ga čuvaju četiri četverostraže vojničke, nakan izvesti ga nakon Pashe pred narod. Petra su dakle čuvali u tamnici, a Crkva se svesrdno moljaše Bogu za njega. One noći kad ga je Herod kanio privesti, spavao je Petar između dva vojnika, okovan dvojim verigama, a stražari pred vratima čuvahu stražu. Kad eto: pojavi se anđeo Gospodnji te svjetlost obasja ćeliju. Anđeo udari Petra u rebra, probudi ga i reče: »Ustaj brzo!« I spadoše mu verige s ruku. Anđeo mu reče: »Opaši se i priveži obuću!« On učini tako. Onda će mu anđeo: »Zaogrni se i hajde za mnom!« Petar izađe, pođe za njim, a nije znao da je zbilja što se događa po anđelu: činilo mu se da gleda viđenje. Prošavši prvu stražu, i drugu, dođoše do željeznih vrata koja vode u grad. Ona im se sama otvore te oni izađu, prođu jednu ulicu, a onda anđeo odjednom odstupi od njega. Petar pak, došavši k sebi, reče: »Sad uistinu znam da je Gospodin poslao anđela svoga i izbavio me iz Herodove ruke i od svega što je očekivao židovski narod.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34,2-9

Pripjev: Anđeo Gospodnji izbavlja štovatelje Božje.

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba,
njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša moja hvali,
nek čuju ponizni i nek se raduju!

Veličajte sa mnom Gospodina,
uzvisujmo ime njegovo zajedno!
Tražio sam Gospodina i on me usliša,
izbavi me od straha svakoga.

U njega gledajte i razveselite se
da se ne postide lica vaša.
Eto, jadnik vapi, i Gospodin ga čuje,
izbavlja ga iz svih tjeskoba.

Drugo čitanje 2Tim 4,6-8.17-18

Čeka me vijenac pravednosti.

Čitanje Druge poslanice svetoga Pavla apostola Timoteju

Predragi! Ja se već prinosim za žrtvu ljevanicu, prispjelo je vrijeme moga odlaska. Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga,

pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedni sudac; ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak. Gospodin je stajao uza me, on me krijepio da se po meni potpuno razglasi Poruka te je čuju svi narodi; i izbaavljen sam iz usta lavljih. Izbavit će me Gospodin od svakoga zla djela i spasiti za svoje nebesko kraljevstvo. Njemu slava u vijeke vjekova! Amen!

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 16,18

Ti si Petar-Stijena, i na toj Stijeni sagradit će Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati.

Evanđelje Mt 16,13-19

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Dođe Isus u krajeve Cezareje Filipove i upita učenike: »Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?« Oni rekoše: »Jedni da je Ivan Krstitelj; drugi da je Ilija; treći opet da je Jeremija ili koji od proroka.« Kaže im: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« Šimun Petar prihvati i reče: »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.« Nato Isus reče njemu: »Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit će Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svezješ na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	ŽV 6/2012 ili 622.2	Ova su dvojica
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2010	Anđeo Gospodnji izbavlja
Prinosna:	231	Jedan kruh
Pričesna:	244	Odzivam se Isuse
	184 ili 283	Ti divni Kralj si nebesnik
	101	Kušajte i vidite
Završna:	635	Poglavara vrhovnoga
ili		O blažen dane

MOLITVA VJERNIKA

Iskrena se i otvorena srca utecimo nebeskom Ocu da nas, poput svetih Petra i Pavla, učini gorljivim navjestiteljima Istine, te ga zamolimo:

1. Sveta Crkva svoju snagu crpi iz istinske molitve. Učini sve vjerne poniznim moliteljima za potrebe Crkve, kao i cijeloga svijeta, molimo te.
 2. Tvoj je Sin apostolu Petru povjerio vodstvo Crkve. Obilje svojih blagoslova izlij na njegovog nasljednika, svetog oca papu, kako bi znao mudro i s ljubavlju upravljati svetom Crkvom, molimo te.
 3. Sveti su apostoli Petar i Pavao hrabro svjedočili Kristov nauk. Svećenike neprestano potiči da neumorno slijede njihov primjer sebedarja za spasenje svijeta, molimo te.
 4. Darujući od svoga obilja, iskazujemo solidarnost s potrebitima. Blagoslovi svaki naš dar da potrebitima olakša ovozemaljske teškoće, molimo te.
 5. Sveti Pavao ispunio je svrhu ljudskog poslanja na ovoj zemlji. Daj da svatko od nas dobrim djelima ostvari svoje poslanje i sačuva vjeru, molimo te.
- Nebeski Oče, ponizno te molimo da ove naše prošnje uslišiš. Budi uvijek uz nas dok se trsimo ostati vjerni tvome nauku te sebe i svoje bližnje privesti na put spasenja. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Petar, Pavao i anđeo i univerzalnost Crkve

Za razliku od maštovite apokrifne literature Biblija ne opisuje stvaranje anđela. Ne diskutira o njihovu postojanju i naravi. Rijetko opisuje njihov izgled. Ona jednostavno govori o njima kao stvarnim duhovnim bićima koja od Boga imaju svoju ulogu i poslanje na korist ljudima. Tako je i u današnjem odlomku iz *Djela apostolskih* koji čitamo na svetkovinu apostolskih prvaka, svetog Petra i Pavla.

Anđeo izbaavlja Petra iz tamnice

Kralj Herod (riječ je o Herodu Agripi I.) progonio je Crkvu. Ubio je Jakova, brata Ivanova, a Petra je uhvatio i bacio u tamnicu. Nije za to imao nikakva razloga osim što je htio steći naklonost onih Židova koji su se protivili kršćanima. Blagdanske Dane beskrasnih kruhova koji su srasli s blagdanom Pashe, to jest slavljem oslobođenja iz egipatskoga ropstva, Petar je provodio u okovima. Ali nije dugo ostao u tom stanju. Čitav prizor u tamnici, gdje Petra čuvaju stražari, nalikuje na Isusov boravak u grobu, a Isus je nakon tri dana iz groba ustao. Tako je na svoj način bilo i s Petrom. Čudesnim Božjim zahvatom oslobođen je okova i izveden iz tamnice bez ikakve smetnje stražara.

U opisu toga događaja istaknuto je kako se sve to vrijeme Crkva svesrdno molila za Petra, a djelo oslobođenja izvršio je anđeo Gospodnji pri čijem je dolasku svjetlost raspršila tamu zatvorske ćelije. Opis je prilično detaljan. Anđeo je probudio usnulog Petra udarivši ga u rebra. Premda to možda izgleda grubo, ovdje se zapravo radi o intimnoj gesti kojom anđeo prema Petru pokazuje prijateljsku bliskost. U tom smislu možemo shvatiti i povjerenje koje Petar bez ikakva pitanja pokazuje prema anđelu, iako još ne zna ni o komu ni o čemu se radi. Probudivši se, Petar je ustao i poslušno slijedio anđela sve dok ga ovaj nije izveo na sigurno.

Potom je anđeo nestao i tek tada Petar je postao potpuno svjestan što se dogodilo. Kada ga više nije vidio, shvatio je da onaj tko ga je oslobodio okova i izveo iz tamnice nije bio privid, nego stvarni anđeo kojega je Bog poslao da ga izbavi. Kao i u mnogim drugim slučajevima, anđeo je bio aktivni glasnik da je Bog uslišio usrdne molitve onih koji mu se utječu za pomoć. Obistini se ono što je u *Katekizmu Katoličke Crkve* sažeto izraženo u jednoj rečenici: »... crkveni život uživa tajnovitu i moćnu anđeosku pomoć.« (KKC 334).

Univerzalnost nebeske i zemaljske Crkve

Uživanje anđeoske pomoći na svoj način spada u jednu bitnu oznaku Crkve, a to je njezina univerzalnost. Crkva nije samo ljudska zajednica. Ona je Božje djelo u svijetu te u njezinu životu mjesto imaju i anđeli. Pa, ako govorimo i samo unutar ljudskih okvira Crkva je zajednica otvorena svim ljudima, narodima i jezicima. Štošta se može prigovoriti Crkvi u njezinu životu. Na njezine grijehe, mane i propuste često joj ukazuju oni izvan nje, jednako kao što ih trajno ispovijedaju i sami njezini članovi koji se udarajući u prsa utječu zagovoru Blažene Djevice Marije i svih anđela i svetih i sve braće i sestara. Ali što se tiče svjedočenja evanđeoske univerzalnosti, mora se priznati da kroz čitavu svoju povijest Crkva u tome dosljedno i plodonosno raste. Posebnu ulogu u tome ima Petar.

U današnjem odlomku iz *Evanđelja po Mateju* pred očima nam je prizor u kojem Isus pita svoje učenike što ljudi govore tko je on i što oni sami kažu na isto pitanje. Pokazalo se da ljudi izvana imaju dobro mišljenje o Isusu. Poistovjećuju ga s Ivanom Krstiteljem ili nekim od proroka. Ali samo iz kruga njegovih učenika dolazi pravi odgovor na pitanje o Isusovu identitetu. I to ne na temelju samoga ljudskog

zaključivanja, nego objavom nebeskog Oca. Tu objavu primio je Šimun Petar i rekao: »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga Živoga«. Nato je Isus Šimuna nazvao Petrom-Stijenom na kojoj će sagraditi svoju Crkvu koju neće nadvladati vrata paklena, to jest neće je uništiti nikakvo zlo. Slikom ključeva kraljevstva nebeskog proglasio je univerzalnost Petrove vlasti koja povezuje nebo i zemlju, i tako ga postavio kao vidljivi znak jedinstva i cjelovitosti Crkve. U nama aktualnom trenutku, ta Petrova zadaća i uloga u Crkvi mogla se osjetiti i, tako reći, rukama opipati prigodom nedavnog preminuća i pokopa pape Franje te izbora njegova i Petrova nasljednika, pape Lava XIV. Kao milosni dar Božji Crkva je u tim događajima još jednom posvjedočila svoju univerzalnost i svim ljudima i narodima navijestila Kristov mir koji je tako potreban ovom nemirnom svijetu.

Pavao

Znak univerzalnosti identiteta i poslanja Crkve ne svodi se, naravno, samo na ulogu apostola Petra i njegovih nasljednika. To se vidi i po tome što istoga dana i jednim zajedničkim slavljem uz apostola Petra Crkva od pamtivijeka slavi i liturgijski spomen apostola Pavla. O njegovoj univerzalnosti dosta govori već to što ga se naziva apostolom narodā koji je shvatio da u Kristu više nema Židov – Grk, rob – slobodnjak, muško – žensko nego smo u njemu svi jedno (usp. *Gal* 3,28). A zabilježen je i jedan Pavlov susret s anđelom Božjim. Ukazao mu se na putu za Rim za vrijeme oluje na moru i rekao mu da će unatoč brodolomu biti spašen i on i svi koji s njime plove (*Dj* 27,23-26).

U kratkom odlomku iz *Druge poslanice Timoteju* navode se danas Pavlove riječi koje zvuče kao duhovna oporuka čovjeka koji je puno puta iskusio Božju pomoć i sretno izvršio svoje životno poslanje. Pri tome upotrebljava jednu sliku iz hramskoga bogoslužja govoreći kako je došao trenutak kada se on već prinosi kao žrtva

Carlo Crivelli, Sv. Petar i Pavao, 1470. –1480.

ljevanica. Izlivanje ljevanice na žrtvenik bio je posljednji čin žrtvenog obreda, što znači da Pavao promatra svoj život kao žrtveni prinos Bogu koji se približio svome svršetku. Dovršava se njegovo predanje Gospodinu, koje će, jednako kao i Petar, posvjedočiti mučeništvom i primiti pripravljeni vijenac pravednosti. No, tu Pavao ne govori samo o sebi. Nije mu namjera to da se pohvali kako će dobiti nagradu za to što je sačuvao vjeru, nego da se po njemu razglasi Poruka koja pokazuje put spasenja svim narodima svijeta.

Domagoj Runje

Četrnaesta nedjelja kroz godinu

6. srpnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Spominjemo se, Bože,
tvoje dobrote usred hrama
tvojega. Kao ime tvoje, Bože,
tako i slava tvoja do nakraj
zemlje doseže.
(Ps 48,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si poniženjem svoga
Sina podigao pali svijet.
Udijeli svome narodu svetu
radost. Oslobodio si ga
ropstva grijeha: privedi ga
uživanju vječnog veselja.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, ovaj prinos
tvome imenu nek nas
očisti i iz dana u dan
potiče na izgradnju
novoga svijeta.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Dodite k meni svi, izmoreni i
opterećeni i ja ću vas
odmoriti, govori Gospodin!
(Mt 11,28)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, nahranio si
nas božanskim darovima.
Molimo te, obdari nas
spasenjem i ne daj da te
ikad prestanemo hvaliti.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 66,10-14c

Evo mir ću na njih kao rijeku svratiti.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Veselite se s Jeruzalemom, kličite zbog njega svi koji ga ljubite!
Radujte se, radujte s njime, svi koji ste nad njim tugovali, da se
nadojite i nasitite na dojnama utjehe njegove, da se nasišete i nasla-
dite na grudima krepčine njegove. Jer ovo govori Gospodin: »Evo,
mir ću na njih kao rijeku svratiti i kao potok nabujali bogatstvo
naroda. Dojenčad ću njegovu na rukama nositi i milovati na kolje-
nima. Kao što mati tješi sina, tako ću i ja vas utješiti – utješit ćete
se u Jeruzalemu.« Kad to vidite, srce će vam se radovati i procvast
će vam kosti ko mlada trava. Očitovat će se ruka Gospodnja na nje-
govim slugama.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 66,1-3a.4-7a.16.20

Pripjev: Kliči Bogu, sva zemljo!

Kliči Bogu, sva zemljo,
opjevaj slavu imena njegova,
podaj mu hvalu dostojnu.

Recite Bogu: »Kako su potresna djela tvoja!«

»Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva,
neka pjeva tvom imenu!«

Dodite i gledajte djela Božja:
čuda učini među sinovima ljudskim.

On pretvori more u zemlju suhu
te rijeku pregaziše.

Stoga se njemu radujmo!

Dovijeka vlada jakošću svojom!

Dodite, počujte, svi koji se Boga bojite,
pripovjedit ću što učini duši mojoj!
Blagoslovljen Bog koji mi molitvu ne odbi,
naklonosti ne odvрати od mene!

Drugo čitanje Gal 6,14-18

Ja na svom tijelu nosim biljege Isusove.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo: Bože sačuvaj da bih se ičim ponosio osim križem Gospo-
dina našega Isusa Krista po kojem je meni svijet raspet i ja svijetu.
Uistinu, niti je što obrezanje niti neobrezanje, nego – novo stvo-
renje. A na sve koji se ovoga pravila budu držali, i na sveg Izraela
Božjega – mir i milosrđe! Ubuduće neka mi nitko ne dodijava jer

Nep. autor, *Isus šalje
sedamdesetdvojicu učenika*, 1873.

ja na svom tijelu nosim biljege Isusove! Milost Gospodina
našega Isusa Krista s duhom vašim, braćo! Amen.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Kol 3,15a.16a

Mir Kristov neka upravlja srcima vašim.

Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama!

Evanđelje Lk 10,1-9 (kraća verzija)

Počinit će na njemu mir vaš.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Odredi Gospodin drugih sedamdesetdvojicu učenika i posla ih po dva pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći. Govorio im je: »Žetva je velika, ali radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju. Idite! Evo, šaljem vas kao janjce među vukove. Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće. I nikoga putem ne pozdravljajte. U koju god kuću uđete, najprije recite: 'Mir kući ovoj!' Bude li tko ondje prijatelj mira, počinit će na njemu mir vaš. Ako li ne, vratit će se na vas. U toj kući ostanite, jedite i pijte što se kod njih nađe. Tà vrijedan je radnik plaće svoje. Ne prelazite iz kuće u kuću.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.1	Spominjemo se, Bože
ili	81	Bog je u svom svetom hramu
Otpjevni psalam:	131 (108)	Kliču Bogu
Prinosna:	237	Mir svoj, o Bože
ili	XVI	Nosimo dare
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	136.2	Dođite k meni
	141	Daj mir, Gospodine
Završna:	755	Srce Božansko
ili	216	Krist nam je ljubav i život

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, svjesni velikih žetvi ovoga svijeta koje iziskuju mnogo truda i rada, a radnika je malo, u svoj se poniznosti skrušimo te zamolimo vječnog Oca:

1. Tvoj je Sin poslao učenike naviještati Radosnu vijest po svem svijetu. Daj da sveta Crkva neprestano moli za nova duhovna zvanja koja će biti vrijedni radnici u žetvi Gospodnjoj, molimo te.
2. Kristovi su učenici krenuli na put bez materijalnih dobara. Daj da svećenike ne zavede uгода materijalizma, nego se trude živjeti i djelovati za duhovnu dobrobit povjerenih duša, molimo te.
3. Krist u svačiji život prvo donosi mir. Daj da znamo prihvatiti taj mir te ga širiti u međusobnim odnosima, osobito u dijelovima svijeta gdje bukte ratovi i nemiri, molimo te.
4. Svjetla ovozemaljske pozornice često zatamnjuju istinske vrijednosti. Podaj nam u svom tom blještavilu ostati razboritima i živjeti po evanđeoskom nauku, molimo te.
5. Svaki je radnik vrijedan svoje plaće. Daj da svoje poslanje vršimo na pošten način te tako budemo i dostojno nagrađeni za sav trud i rad, molimo te.

Vječni Oče, zahvaljujemo ti na svakoj uslišanoj molitvi. Daj da nas u svakome trenu ovozemnog života prati tvoj mir te se, ispunjeni njime, trudimo živjeti po tvojim zapovijedima i tako steći milost oprostjenja u svome posljednjem času.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Ljepota Isusovih poslanika

I ti si poslan navijestiti Radosnu vijest

Evangelje započinje riječima »Odredi Gospodin drugih sedamdesetdvojicu učenika«. Tko su ovi drugi sedamdesetdvojica? Prije ovoga Isus je poslao dvanaest učenika i dao im je naputak kako se trebaju ponašati. Što nam Luka želi poručiti? Ne radi se o jednom kronološkom događaju, nego o poruci za učenike. Misija pronijeti evangelje nije samo misija dvanaestorice apostola, nego poslanje svih onih koji žele biti Isusovi učenici. Isus šalje dvojicu po dvojicu. Dvojica su najmanja zajednica, ali su zajednica, nisu individualci. Vjera kršćana je vjera zajednice.

Žetva je velika, nastavlja Isus. Ako ovo povežemo s euharistijom onda i drugačije razumijevamo Isusove riječi. Žetva je vrijeme kada skupljamo pšenicu. S pšenicom se pravi kruh koji daje život. Isus je u jednoj gesti htio sažeti sav svoj život – on koji se učinio kruhom. Autentični život je onaj u kojem se Učitelj, ali i učenik, čini kruhom za druge. Izazov i danas za sve nas. Žetva je velika i uključuje sve osobe i poziva da budu kruh. Ako se prihvaća ova pšenica onda znači učenik stavlja svoj život na raspolaganje drugima.

Moleći, čovjek se preobražava i razumijeva stvarnost janjeta

Kako bi stvorili novi svijet potrebni su radnici i stoga molimo Gospodara žetve da pošalje radnike. Kada vjernik moli tada se on mijenja i počinje razumijevati Božju volju za sebe, shvaća dubinu Božje poruke. Ako ne moli tada ne razumije što Bog želi sa svijetom. Molitva nema cilj uvjeriti Boga nego promijeniti misli i srce osobe kako bi se ona odvažno uputila u Gospodnju žetvu. Nadalje Isus govori kako šalje učenike kao janjce među vukove. Vuci su oni koji su jači, koji nadvladavaju slabije. Zakon jačega vlada i u današnjem svijetu. Isus šalje svoje učenike u svijet vukova.

Janje označava ranjivost, ustrajnost, slabost. Janje daje sve od sebe – hranu, krzno, kožu – sve svoje daje. Janje je slika novog čovjeka. Isusovi poslanici su pozvani izgraditi svijet mira. Pozvani su biti svjesni tko su, kako se i sami ne bi preobrazili u vukove.

Čovjek daje ono čime je obdaren

Učenici ne trebaju sa sobom nositi torbu, sandale, novce. Učenik je onaj koji se stilom života stavlja na raspolaganje drugima te nije pozvan skupljati za sebe. Poruka Učitelja je vrlo jasna i danas aktualna. Isus poziva da učenici vide koje su strukture bitne i trebaju imati samo ono što je nužno. Opasnost je onoga tko naviješta evangelje da se predstavlja kao onaj koji je bogat i koji se želi osigurati. Učenik ima samo jedno bogatstvo, samo jedan mač, samo jednu moć – Riječ Božju. Učenik ima samo proročku Riječ Božju, a mnogo puta smo se u Crkvi uzdali u novac, moć, ugled, a manje u Boga. Snaga Božja jest ona koja pobjeđuje. Isus poziva učenike da se ne zaustavljaju na ulici pozdravljati nekoga. Ne govori da trebaju biti neljubazni nego ne gubiti vrijeme za nepotrebne stvari. Mnogo puta u Crkvi kada se susrećemo, razgovaramo, raspravljamo, a propuštamo bitno.

Mir je Isus Krist

U koju god kuću uđu učenici su pozvani prvo reći Mir kući. Divan je ovaj pozdrav kršćana. Mir je sam Isus Krist. Snažno su odjeknule riječi pozdrava pape Lava XIV. kada je izabran za papu, naime »Mir s Vama!«. Mir je Isus Krist. Kada osoba kaže da nema mira, da ne pronalazi smisao života tada je učenik pozvan donijeti poruku mira, poruku radosti. Evangelje je lijepa i radosna vijest Božje ljubavi i mira čovjeku. Učenici su pozvani ne prelaziti iz kuće u kuću nego ostati u prvom domu

James Tissot, *Isus šalje sedamdesetdvojicu učenika*, 1886. – 1894.

u kojemu su primljeni. Prvo utočište je obično bilo ono najnužnije, gdje su mogli prespavati. Postoji napast prelaziti iz kuću u kuću odnosno tražiti sve bolji smještaj i davati naglasak zgradama, a ne poruci evanđelja. Vanjski izgled se može pobrkati s porukom evanđelja.

Navijestiti Radosnu vijest uključuje i rizik odbijanja

Može se dogoditi da netko i odbije Radosnu vijest i otjera one koji naviještaju evanđelje. Kako se ponašati u takvom trenutku? Kada se Židov vraćao iz strane zemlje u svoju domovinu onda je otresao prašinu sa svojih nogu kako ništa strano ne bi unio u svoju zemlju. Isus koristi ovu sliku za učenike. Ne u smislu odbijanja onih koji ne žele prihvatiti kršćanstvo, nego Isus poziva na opreznost. Neizbježno je da u dijalogu sa svijetom, u razgovoru s vrijednostima ovoga svijeta nešto prašine, mentaliteta svijeta, ostane i na nogama učenika. Sadržaji, poruke, vijesti iz svijeta mogu rastresti, uplašiti, rastužiti Isusove učenike. Neizbježno je susresti se i s prašinom u životu.

Ljepota pobjeđuje 'grдост'

Učenici dolaze i govore Isusu što se dogodilo nakon njihovog navješćaja? Puni su radosti. Čini se da vide rezultate evanđelja, a zlo se povlači. Ovo odgovara iskustvu mnogih vjernika, svećenika, redovnika i redovnica, vjeroučitelja, vjernika laika koji kažu da su vidjeli kako se djeca, mladi, odrasli mijenjaju. Gdje dolazi evanđelje zlo se povlači. Isus govori kako je vidio da Sotona pada s neba. Ne radi se o nekom vražićku koji pada nego sile zla padaju. Uspjeh, novac, ugled ne treba voditi društvo, nego Radosna vijest, evanđelje. Evanđelje daje nove vrijednosti. Vrijednosti koje nudi evanđelje su daleko iznad ostalih vrijednosti.

Kada evanđelje dolazi čovjeku tada korača po zmijama i štipavcima. To je slika iz Biblije. Već u trećoj glavi *Knjige postanka* govori se o zmiji kojoj je Bog zaprijetio da će joj čovjek satirati glavu. Zmija je sve ono što truje čovjekov život, što čini život lošim. Sve sile zla neće imati moć nad onima koji naviještaju Radosnu vijest. Dobro je jače od zla, ljepota je jača od 'grđosti'.

Josip Bošnjaković

Petnaesta nedjelja kroz godinu

13. srpnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Ja ću se u pravednosti
pojavit pred tobom,
nasitit ću se kad se
očituje slava tvoja.
(Ps 17,15)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti zalutalima
pokazuješ svjetlo istine
da se na pravi put vrate.
Daj svim kršćanima
da odbace što je
kršćanstva nedostojno,
a traže što mu priliči.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
pogledaj darove
Crkve moliteljice
da po pričesti napredujemo
u svetosti života.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Tko jede moje tijelo
i pije moju krv,
u meni ostaje,
i ja u njemu,
govori Gospodin.
(Iv 6,57)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
primili smo tvoje darove.
Daj da svakim slavljenjem
ovog otajstva napredujemo
u svetosti života.
Po Kristu.

Prvo čitanje Pnz 30,10-14

Blizu ti je riječ da je vršiš.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Mojsije je govorio narodu: »Poslušaj glas Gospodina, Boga svoga, držeći njegove zapovijedi i njegove naredbe zapisane u knjizi ovoga Zakona! Obrati se Gospodinu, Bogu svome, svim srcem svojim i svom dušom svojim.

Ova zapovijed što ti je danas dajem nije za te preteška niti je od tebe predaleko. Nije na nebesima da bi rekao: 'Tko će se za nas popeti na nebesa, skinuti nam je i objaviti da je vršimo!' Nije ni preko mora da bi mogao reći: 'Tko će preko mora za nas poći, donijeti nam je i objaviti da je vršimo!' Jer blizu ti je riječ, u tvojim ustima i u tvome srcu, da je vršiš.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 69,14.17.30-31.33-34.36ab.37

Pripjev: Tražite, ubogi, Gospodina i oživjet će vam srce.

Tebi se molim, Gospodine,
u vrijeme milosti, Bože;
po velikoj dobroti svojoj ti me usliši,
po svojoj vjernoj pomoći!
Usliši me, Gospodine,
jer je dobrostiva milost tvoja,
po velikom milosrđu obazri se na me!

A ja sam jadnik i bolnik –
nek me štiti tvoja pomoć, o Bože!
Božje ću ime hvaliti popijevkom,
hvalit ću ga zahvalnicom.

Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite.
Jer siromahe Gospodin čuje,
on ne prezire sužanja svojih.

Jer Bog će spasiti Sion
– on će sagradit gradove Judine.
Baštinit će ga potomci slugu njegovih;
prebivat će u njemu oni što ljube ime Božje.

Drugo čitanje Kol 1,15-20

Sve je po njemu i za njega stvoreno.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Krist Isus slika je Boga nevidljivoga, prvorodenac svakog stvorenja. Ta u njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo prijestolja, bilo gospodstva, bilo vrhovništva, bilo vlasti – sve je po njemu i za njega stvoreno: on je prije svega i sve stoji u njemu. On je glava tijela, Crkve; on je početak, prvorodenac od mrtvih, da u svemu bude prvak. Jer svidjelo se Bogu u njemu

nastaniti svu puninu i po njemu – uspostavivši mir krvlju križa njegova – izmiriti sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja usp. Iv 6,63c.68c

Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život;
ti imaš riječi života vječnoga!

Evanđelje Lk 10,25-37

Tko je moj bližnji?

Čitanje svetog Evanđelja po Luku

U ono vrijeme: Neki zakonoznanac usta i, da Isusa iskuša, upita: »Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?« A on mu reče: »U Zakonu što piše? Kako čitaš?« Odgovori mu onaj: Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!« Reče mu na to Isus: »Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.«

Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu: »A tko je moj bližnji?« Isus prihvati i reče: »Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samaritanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutrađan izvadila dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Pobrine se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao.'« »Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?« On odgovori: »Onaj koji mu iskaza milosrđe.« Nato mu reče Isus: »Idi pa i ti čini tako!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	82	Pjevajte Gospodu
Otpjevni psalam:	str. 40	Tražite, ubogi, Gospodina
Prinosna:	183.5	Ta zato kruha, vina lik
ili	229	Od Božje snage
Pričesna:	135.1	Tko jede moje tijelo
	242	O sveta gozbo
Završna:	183.6	Sva slava tebi, Isuse
ili	217	Bože, tvoj smo sveti narod

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, okupili smo se na ovoj euharistijskoj gozbi da bismo bili poučeni o ljubavi koju primamo i pozvani smo dijeliti, stoga se iskrenim prošnjama utecimo Bogu Ocu te ga zamolimo:

1. Najvažnije su zapovijedi ljubav prema Bogu i prema bližnjemu. Daj da sveta Crkva čuva svetost tih zapovijedi i vjerne neprestano potiče da ih vrše, molimo te.
 2. Krist je neprestano poučavao u ljubavi. Podaj našim svećenicima potrebne kreposti i vještine da nasljeduju njegov primjer učiteljstva i odgoja u vjeri, molimo te.
 3. Mnogi su ljudi svijeta u raznim potrebama, a sami i napušteni. Učvrsti nas u zajedništvu da bismo združeni djelovali na izgradnju dobrobiti svakog potrebitoga, molimo te.
 4. Sve češće svjedočimo ravnodušnosti u međuljudskim odnosima. Otrijezni nas od vlastite samodostatnosti i osvijesti potrebu za drugima, molimo te.
 5. Svakodnevno molimo za naše drage pokojne. Daj da im naša molitva bude na pomoć kada se pojave pred tvojim svetim licem u vječnosti, molimo te.
- Bože Oče, usliši, molimo te, ove naše iskrene prošnje i podaj nam svoju neizmjernu ljubav da bismo bezuvjetno ljubili svoje bližnje te tako svijet učinili boljim mjestom za buduće naraštaje.
- Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Milosrdni Samarijanac ruši naše predrasude

U svom životnom i duhovnom rastu obilježeni smo kulturološkim i religijskim obrascima sredine u kojoj smo odgajani i u kojoj smo rasli. Normalno je da obitelj i naše najbliže okruženje u nas usade vrijednosti i poglede koji će nas oblikovati kao zrelu osobu, sposobnu samostalno živjeti i promišljati. Također i naš duhovni rast pretpostavlja poduku u vjeri kroz teoriju i životne primjere. Međutim, na tom putu upijamo i bivamo obilježeni pojedinim misaonim i praktičnim kategorijama koje nas u određenim trenutcima života stave pred izazov kako kristovski odgovoriti ili se postaviti prema određenoj životnoj situaciji. Suvremeni misaoni obrasci sve manje su obilježeni kulturološkim ograničenjima, a sve više globalnim idejnim obrascima. Strogo formirani kulturološki okviri određene sredine lome se pred naletom globalne idejno-ideološke misli stvarajući konfuziju na svim poljima života. U strahu od nepoznatog, naglih promjena i nametnutih ideja čovjek poseže za starim okvirima i oblicima koji ponovno oživljavaju barijere i podižu zidove za koje smo mislili da su nestali. U vremenu globalne nesigurnosti i straha od sutra, vidljive dehumanizacije čovjeka i obezvrjeđivanja svake moralne norme, vrlo jasno odjekuje ključno pitanje današnjeg evanđelja: Tko je moj bližnji?

Prvo čitanje iz *Knjige ponovljenog zakona* čvrsto je utemeljilo izraelsku usmjerenost na Boga, glagol »Poslušaj« ili »Čuj« jasno govori prema kome vjernik treba usmjeriti svoju pažnju, ali i više od toga cijeli svoj život, svoje srce i dušu. Bog je sada stvarnost koja živi posred Izraela i s Izraelom. *Poslanica Kološanima* donosi stari kristološki himan koji se koristio u ranokršćanskoj liturgiji. Himan naglašava Isusa Krista kao početak i svršetak svega

stvorenja reagirajući na kriva tumačenja i pretjerani naglasak na židovske prakse, osobito na ulogu anđela kao posrednika između Boga i čovjeka, čime se umanjivala istina o Kristu kao jedinom posredniku.

Na tragu prva dva čitanja iz Lukinog evanđelja izdvojen je poznati odlomak o milosrdnom Samarijancu. Upravo klasično tumačenje ovog odlomka pokazuje na koji način Isus ruši stare predrasude i usko tumačenje Zakona. Dva ključna pitanja Isusu, da ga iskuša, postavlja zakonoznanac, obrazovan čovjek koji poznaje Pisma i Zakon. Na prvo pitanje »Učitelju, što mi je činiti da baštinim život vječni?« Isus mu odgovara pozivajući ga da citira Zakon, ono što on dobro poznaje, Sveto pismo, pozivajući se na *Knjigu Ponovljenog zakona* o savršenoj ljubavi prema Bogu (*Pnz* 6,5) i *Levitski zakonik* koji govori o ljubavi prema bližnjemu (*Lev* 19,18). Na njegove odgovore Isus mu odgovara vrelo kratko: »To čini i živjet ćeš.« No, zakonoznanac ide i dalje, pita »A tko je moj bližnji?«. Ovdje započinje drama kojom Gospodin ruši predrasude učitelja Zakona i iskrivljenu sliku Boga.

Prema prispodobi napadnut je »neki čovjek«, može biti Židov ili poganin. Kraj njega prolaze dvije religiozne osobe, po životu i statusu, svećenik i levit, ali pomaže mu tek treći Samarijanac, najomraženiji susjed Izraelaca, potomak Židova Sjevernog kraljevstva koji su se pod asirskom vlašću vjenčavali s poganima i nisu se molili u Jeruzalemu. Umjesto od očekivanih elita pomoć nesretnom čovjeku došla je od omraženog neprijatelja. Isusova namjera nije rušiti društveni poredak, niti dati kritiku židovskog društvenog uređenja, on nije društveni reformator, socijalni emancipator ili revolucionar, on je kako kaže himan iz *Poslanice Kološanima* početak i svršetak

svega, pravi Bog, u kojemu je sva punina. Isus želi promijeniti pogled na vrijednost čovjeka iz Božje perspektive, izvući slušatelje iz društveno-kulturoloških ograničenja i ukazati da društvene definicije i socijalne diferencijacije poput klase, spola ili etničke pripadnosti ne određuju Božji pojam bližnjega. Za onoga koji je Božji, koji je Kristov, bližnji je osoba potrebna moga suosjećanja, moje empatije. Smisao prispodobe nije u definiciji onoga tko je moj bližnji, nego usmjeriti čitatelja i slušatelja da se oblikuje prema njegovom mjerilu kao osoba koja se prema svima odnosi sa suosjećanjem. Pritom je svakako to prvenstveno i poruka za prvu kršćansku zajednicu, osobito za judeokršćane koji su još podložni mentalitetu židovskog Zakona i njegovih ograničenja koja su nastala kroz stoljeća. Zbog čega i Pavao u *Poslanici Kološanima* citra kristološki himan kako bi ispravio kriva vjerovanja i stare prakse.

U vremenu kada nastaju evanđelja i novozavjetni spisi Crkva se rađa i započinje evangelizacija poganskog svijeta, starim židovskim praksama i predrasudama došao je kraj, jer evanđeoska poruka nadilazi sva ograničenja i razlike okupljajući kršćane u jedno tijelo Crkvu, kojoj je glava Krist. Suvremenost nosi izazov nove evangelizacije, tražiti i nanovo nositi istinsko i čisto evanđelje koje je nastalo u Crkvi i za Crkvu. Globalni svijet podijeljen različitim interesima, problemima, izazovima, kulturološkim i društvenim predrasudama, institucionalnim nasiljem, iskrivljavanjem morala i legalizacijom kulture smrti, stvorio je ideološku podlogu za mentalitet straha i globalnu tjeskobu. U strahu se pojedinac i narodi zatvaraju u nadiđene okvire i stare predrasude, u ljudskim životima otvaraju

John Adam Houston, *Milosrdni Samarijancu*, 1845.

se razni frontovi, a duše bivaju zarobljene i opustošene strahom i nemirom koje izaziva grijeh. Izazov nove evangelizacije jest razbiti stare predrasude i okvire, pogledati tko su Samarijanci u mojoj blizini. Izaći iz tih predrasuda ne znači olako se razbacivati s Božjom milošću i izvrtati istinu kako bi se približilo onima koji su daleko od Boga ili smo ih mi udaljili od Boga. Ne, križ je prevelika cijena da bi se olako obezvrijedio. Ljubiti bližnjega znači potrebitoga upoznati s time tko je Bog i što je ljubav Božja s ciljem da se pokaje i promjeni, da se vrati i oslobodi od zarobljenosti zlom. To nije sekularni altruizam, niti kompromis s laži kako bi se prilagođena istina lakše probila u svijetu, ništa od toga. To je istina o Bogu koji ljubi svakog čovjeka, koji se utjelovio, žrtvovao, umro i uskrsno za svakog čovjeka. Vjernik ne naviješta ideju ili ideologiju nego evanđelje Isusa Krista.

Daniel Patafta

Tražite, ubogi, Gospodina

Otpjevni psalam za XV. nedjelju kroz godinu – C

Ivan Andrić

Ant.

Tra - ži - te, u - bo - gi, Go - spo - di - na i o - ži - vjet će vam sr - - ce.

Ps 69, 14 i 17.30 i 31.36ab i 37

1. Tebi se mo - - lim, Go - spo - di - ne, u vrijeme mi - - - lo - sti, Bo - že;
2. A ja sam jad - nik i bol - nik nek me štiti tvoja po - - moć, o Bo - že!
3. Gledajte, ubogi, i ra - duj - te se, nek vam oživi srce, svima koji Bo - ga tra - ži - te.
4. Jer Bog će spa - si - ti Si - on, on će sagraditi gra - - do - ve Ju - di - ne.

1. po velikoj dobroti svojoj ti me u - sli - ši, po svojoj vjer-noj po-mo-ći!
2. Božje ću ime hva - - li - ti po-pijev-kom, hvalit ću ga za - hval-ni - com.
3. Jer siromahe Go - - spo-din ću - je, on ne prezire su - - - ža - nja svo - jih.
4. Baštinit će ga potomci slu - gu nje - go - vih; prebivat će u njemu oni što ljube i - me Bo - že.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji